Proletari din toate țările, uniți-vă!

Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

UN MECANISM MINUNAT: ORGANISMUL UMAN

Noi, căldura și frigul

de Leonid Petrescu

Chimia celui de al treilea simț

de D. Camboli

(pag. 6—7)

Din albumul cu amintiri de la Festival

de Călin Căliman

(pag. 3)

O întrebare și o mie de răspunsuri

de Petru Vintilă

(pag. 5)

Zilele săptămînii

de Otia Iosseliani

(pag. 8)

Actrița Tamara Siomina

ANUL XIX
32
(960)
9 august 1963
12 pagini, 1 leu

memento

întîlniri la videofon

E aproape de prînz și, deși canicula nu renunță la drepturile ei, Moscova continuă să pulseze de activitate ca și în celelalte ore mai răcoroase ale zilei. Pe strada Gorki, la Telegraful central, animație. Prin eter se încrucișează sute de convorbiri telefonice menite să rezolve importante probleme economice sau, poate, urgente chestiuni personale. Dar nu aceasta ne interesează.

În impunătoarea clădire, ca de altfel și într-o alta, situată în fața Centrului de televiziune din Moscova funcționează două noi servicii pentru uzul populației intitulate, destul de neobișnuit, studiouri videofonice. Deși inaugurate abia în ultimele săptămîni ele cunosc aceeași afluență ca și celelalte servicii ale Telegrafului.

Iată că Moscova cheamă Leningradul. Inginerul Leonid Kaplan dorește să-și vadă soția care se află la... Leningrad ! În locul tradiționalei întrebări puse de telefoniste : „Mă auziți bine ? , operatoarele întreabă : „Mă vedeți bine ?" Studioul aduce destul de bine cu o cabină telefonică, numai că e ceva mai spațios. Face excepție obișnuitul aparat receptor, al cărui loc e luat de două televizoare. Operatoarea stabilește legătura și pe ecrane apare imaginea inginerului, apoi a soției și convorbirea începe, așa că noi ne retragem. Următorii la rînd sînt directorul unei întreprinderi comerciale care, după ce examinează la televizor un nou model de pantof produs de o fabrică de încălțăminte din Kiev, face o comandă masivă, apoi o bunicuță dornică să-și admire nepotul de-abia născut. Și ca ei mulți alții, persoane aflate în deplasare, rude sau prieteni care nu s-au mai văzut de mult.

Originalul dar și extrem de folositorul mijloc de comunicație care este videofonul comportă o aparatură ultramodernă care asigură o perfectă claritate a imaginii (transmisiunile se fac prin mijlocirea liniilor de releu herțiene) și funcționează deocamdată pe „triunghiurile" Moscova-Kiev-Leningrad și Tașkent-Andijan-Fergana. În scurtă vreme, însă, vor intra în funcțiune și alte linii, între care Moscova-Sverdlovsk și Moscova-Simferopol, urmînd ca într-un viitor nu prea depărtat cetățenii Lvovului, Minskului și altor orașe sovietice să se bucure la rîndul lor de binefacerile videofoniei.

a. b.

orașul cărților

Anul trecut la Moscova s-au vîndut peste o sută de milioane de cărți. Adică, raportat la numărul de locuitori, 14 exemplare de persoană. Este o cifră record. Și nu singura : în ce privește producția de cărți, Uniunea Sovietică ocupă primul loc în lume.

Librăriile sînt un element important în peisajul moscovit. Centrul e înțesat de librării (cine a vizitat Moscova știe că afirmația nu este deloc exagerată). Nu rămîn mai prețios nici cartierele noi, „periferice". După cum trebuie amintite și cele 350 de standuri — de fapt niște mici librării specializate — din întreprinderi și instituții.

Azi nici o librărie, oricît de mare, nu mai poate satisface gusturile atît de variate ale iubitorilor de cărți. De aici s-a născut necesitatea specializării lor. La Moscova veți întîlni, deci, librării profilate pe literatură științifică, tehnică și militară, pedagogică, economică și medicală etc. Tot astfel, există „Casa cărții politice", librării pentru abonamente, pentru publicațiile Academiei de Științe, „Librăria scriitorilor" etc. Pe strada Kuznețki Most se vînd cărți în limbi străine — manuale, dicționare, ghiduri, literatură beletristică. În librăria de pe strada Kirov doritorii pot achiziționa cărți editate în republicile, ținuturile, regiunile U.R.S.S. în limba maternă și rusă. Una dintre cele mai mari librării din Moscova este destinată oaspeților străini ai capitalei. Iar peste drum de ea, librăria „Drujba" vinde numai literatură editată în țările socialiste : România, Cehoslovacia, Polonia, Bulgaria, R.D.G. și altele. Și fiindcă a venit vorba de specializare, trebuie să mai pomenim una : aprovizionîndu-se cu cărți, librăriile țin seama de profesia dominantă a locuitorilor din raionul respectiv.

Nu putem trece cu vederea contribuția însemnată pe care o aduc cele treisprezece anticariate la satisfacerea gusturilor cititorilor moscoviți. Bibliofilii găsesc aici ediții rare și alte exemplare prețioase pentru biblioteca lor.

În aproape toate librăriile cumpărătorul își poate lua singur cartea din raft. În ajutorul lui vin cartotecile și sistemul comenzilor prealabile.

Firește, au crescut și pretențiile față de vînzători. Aceștia trebuie să aibă un cerc larg de cunoștințe, mai mult, să fie specialiști într-o serie de ramuri ale economiei, tehnicii, științei De aceea, vînzătorii din librăriile Moscovei se pregătesc temeinic înainte de a-și ocupa locurile lîngă rafturile de cărți.

i. s.

după 20 de ani

În Uniunea Sovietică se păstrează cu sfințenie colecțiile îngălbenite de vreme ale ziarelor de front. Despre cîte destine omenești, despre cîte fapte modeste și totodată pline de eroism vorbesc paginile lor... Ele evocă actele nemuritoare de vitejie săvîrșite de poporul sovietic în cel de-al doilea război mondial sau inspiră opere literare. Iar uneori se mai întîmplă și altfel.

...Pe scriitorul Moiseenko, care răsfoia colecția pe 1942 a unui ziar de front, l-a interesat în mod deosebit cazul șoferului Nikolai Podolnii. Ziarul relata pe scurt că în august 1942, în cursul ofensivei hitleriștilor spre Volga, compania auto a locotenentului major Bazikin a fost încercuită de dușman. Ca să se poată smulge din încercuire, trebuia să fie cercetată șoseaua. În recunoaștere a plecat șoferul Nikolai Podolnii, originar din Dnepropetrovsk. Tocmai își încheiase misiunea cînd pe șoseaua pustie își făcură apariția două mașini germane. Fasciștii deschiseră focul împotriva ostașului sovietic. Două gloanțe îl nimeriră în plin. Cu toate acestea, cu rănile sîngerinde, Podolnii nu lăsă din mînă volanul. Dimpotrivă, acceleră viteza și, cu toată greutatea autocamionului său de trei tone, se năpusti asupra mașinilor pline cu hitleriști. În felul acesta zece fasciști fură uciși.

Ostașii sovietici, profitînd de dezordinea produsă în rîndul dușmanului, se strecurară la ai lor. Actul de eroism săvîrșit de Nikolai Podolnii a fost apreciat cum se cuvine. El a fost decorat post-mortem cu Ordinul Lenin.

Post-mortem ? Scriitorul Moiseenko avea oarecari îndoieli în această privință. Ziarele de front au constituit un punct de plecare pentru căutările lui neobosite care, în cele din urmă au dat un rezultat îmbucurător. Astfel, s-a aflat că Nikolai Danilovici Podolnii trăiește, că locuiește la Dnepropetrovsk și de 17 ani este șofer fruntaș la baza auto nr. 9.

Dar să vedem cum a fost salvat viteazul ostaș. El a fost găsit în stare de inconștiență de niște localnici care l-au transportat într-o magazie părăsită, unde l-au îngrijit pînă cînd a putut fi expediat peste linia frontului. Cu toate că se afla într-o stare disperată, medicii l-au readus la viață, iar cînd armata sovietică a eliberat Dnepropetrovskul s-a întors și el în orașul natal. Din păcate, însă, fasciștii nu-i cruțaseră familia. Soția lui Nikolai Danilovici, instructor la un comitet raional de partid, și fiica sa Natașa, fuseseră împușcate. Numai fiul lui, Iura, în vîrstă de șase ani scăpase întîmplător.

De curînd, la baza auto nr. 9 a avut loc o adunare neobișnuită. Șoferii au primit vizita colonelului V. S. Trikov care, din însărcinarea Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., i-a înmînat șoferului Nikolai Danilovici Podolnii Ordinul Lenin. Decorația l-a găsit pe erou după douăzeci de ani.

g. b.

puțină demografie...

Poate că nu toată lumea a fost atentă la un scurt pasaj din recentul comunicat al Direcției centrale de statistică de pe lîngă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. referitor la îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naționale în prima jumătate a acestui an. Deși extrem de laconic, pasajul merită totuși luarea aminte. Căci ne arată că în acest scurt interval populația Uniunii Sovietice a crescut cu 1.700.000 (un milion șapte sute de mii) de locuitori.

De altfel, mi se pare a nu fi lipsit de interes nici faptul că la 1 iulie U.R.S.S. avea o populație de 225 de milioane de locuitori. Se știe mai de mult că Uniunea Sovietică este una din țările cu cea mai mare natalitate și cu cea mai mică mortalitate infantilă din lume. În fiecare an se nasc în U.R.S.S. 5 (cinci milioane) de copii. Faceți un calcul sumar și veți ajunge la constatarea impresionantă: asta înseamnă 10 copii în fiecare minut!

Un comentariu din ziarul „Sovetskaia Rossia" ne-a adus zilele trecute cîteva date suplimentare asupra creșterii populației în U.R.S.S. și a dinamicii ei în raport cu țările capitaliste. Am aflat astfel că în 1959 Uniunea Sovietică avea 208,8 milioane locuitori. În patru ani s-a înregistrat un spor de 16 milioane de locuitori, cifră egală cu populația Austriei și Belgiei luate împreună. Și încă un aspect: în 1962 s-a ajuns în lume la următorul ritm de creștere la mia de locuitori: U.R.S.S. — 15; S.U.A. — 12,8; Italia — 8,5; R.F.G. — 6,9; Anglia — 6,5; Franța — 6.

m. v.

la odihnă în siberia

În urmă cu jumătate de secol o asemenea idee ar fi părut o utopie : ținuturilor răsăritene ale Rusiei din acea vreme li se dusese trista faimă nu numai de loc de deportare, dar și de adevărat bîrlog de fiare, cu geruri năpraznice bîntuind taigaua misterioasă, de nepătruns.

În zilele noastre însă, precum se știe, lucrurile s-au schimbat radical. Siberia a devenit o regiune pe harta căreia apar mereu noi așezări industriale ba chiar, mai recent, și un oraș al științei, „Akademgorod". De aici, totuși, și pînă la a-ți petrece concediul de odihnă în Siberia parcă ar mai fi un pas, căci ce te faci cu clima aspră și cu animalele sălbatice care mișună în taiga ?

Cu toate acestea, actualmente Siberia atrage un număr mereu crescînd de turiști din toate colțurile țării, dornici să se odihnească sau să drumețească prin taigaua dăruită din belșug cu frumuseți de natură. Cum de a fost posibilă o asemenea transformare ?

Pe lîngă puternicele centrale hidroelectrice, pe lîngă uzinele și numeroasele orașe pulsînd de viață și ridicate în ultimele decenii, pe lîngă milioanele de hectare desțelenite și redate agriculturii, ținuturile răsăritene ale Uniunii Sovietice au cunoscut adînci prefaceri și în ce privește valorificarea naturii. Locurile pitorești de care Siberia abundă au fost înzestrate cu cele necesare, s-au amenajat cabane și vile, au fost stabilite traiecte turistice de acces pentru toate mijloacele și s-au construit moderne stațiuni balneo-climaterice, căci subsolul e împînzit de o adevărată rețea de ape termale iar aerul este curat și bogat în ozon.

În vara aceasta deosebit de călduroasă în Siberia au venit și continuă să vină la odihnă zeci de mii de oameni ai muncii. O irezistibilă chemare o exercită îndeosebi stațiunea termală Anciuk, situată în regiunea Baikalului, pe malul rîului Irkutsk, cu apele sale de cristal. După afirmațiile unor statisticieni, Anciuk-ul ca și numeroase alte stațiuni siberiene asemănătoare lui n-ar fi mai puțin frecventate ca stațiunile de pe litoralul sovietic al Mării Negre.

b. a.

conservator sătesc

Velikaia Novoselka are un conservator cunoscut pe o rază largă în împrejurimi.

A, dar poate că nu știți unde-i Velikaia Novoselka ? La drept vorbind, ar fi și greu să știți ! Căci în ciuda numelui pompos, Velikaia Novoselka nu e decît un sat cum nu se poate mai obișnuit din regiunea Donețk (Ucraina).

Așadar, un sat cu conservator ? Da, întocmai. Ceea ce, trebuie să recunoaștem, nu mai e atît de obișnuit. Oricum, în satul amintit a fost deschis nu de mult un conservator.

Greutățile cele mai mari au fost întîmpinate la selecționarea elevilor... căci au fost prea multe cereri. Pînă la urmă s-a procedat la un concurs, în urma căruia au fost aleși 34 de cursanți : tractoriști, mecanizatori, agronomi...

Cum se vor desfășura lecțiile ? Ele vor avea loc de patru ori pe lună iar auditorii vor fi ajutați să se familiarizeze cu teoria muzicii, vor studia diverse discipline speciale și vor asculta cicluri de concerte-lecții.

Dar profesorii ? Cine sînt profesorii ?

Aceștia s-au recrutat dintre artiștii Societății filarmonice regionale și dintre profesorii conservatorului din Donețk. Mai e nevoie să adăugăm că e vorba de o inițiativă obștească, care nu presupune nici un fel de remunerație pentru lecțiile predate ? Un singur lucru poate s-ar mai cere totuși completat. Și anume că conservatorul din Velikaia Novoselka e condus de un consiliu alcătuit din reprezentanți ai organizațiilor obștești din regiune.

i. p.

Se face ultima toaletă noului model de autoturism ! „EIL-III G" produs de uzina „Lihaciov" din Moscova

Din albumul cu amintiri de la Festival

Succese ale cinematografiei romînești la Moscova

Au trecut mai bine de două săptămîni de la încheierea Festivalului cinematografic de la Moscova, dar amintirile plăcute și dragi ale realizatorilor filmului „Lupeni 29" rămîn la fel de vii. Printre ele se înscrie, la loc de frunte, autograful primei femei cosmonaut din lume, Valentina Tereșkova, pe diploma acordată de juriu. Multe alte dovezi de prețuire subliniază noua afirmare pe plan internațional a cinematografiei romînești, anul acesta, la Moscova. Prezentat în fața a peste 6.000 de spectatori, în impunătoarea sală a Congreselor din Kremlin, „Lupeni 29" a întrunit multe elogii și aprecieri favorabile.

Cele două distincții prestigioase — medalia de argint a juriului și diploma de onoare a Uniunii scriitorilor din U.R.S.S. — constituie, desigur, elocvente semne de prețuire. Dar, în afara lor, cuvinte foarte frumoase despre film au rostit numeroși cineaști sovietici, numeroși oaspeți de peste hotare. Președintele juriului, regizorul Grigori Ciuhrai, cunoscuți actori sovietici — Vera Mareţkaia, I. Pereverzev, A. Zavialova — au ținut să felicite pe realizatorii noștri pentru succesul obținut.

Iată ce a declarat apreciatul regizor Grigori Roșal, la conferința de presă organizată de delegația noastră: **„Eu nu am venit aici să pun întrebări, am venit să fac o mărturisire. Am realizat în viața mea multe filme despre mineri și cunosc dificultățile unor asemenea filmări. Pot să declar că filmul „Lupeni 29" este un film foarte bine făcut. El reprezintă un succes. Masele muncitoare de pe ecran nu constituie o mulțime inertă, ci o adevărată forță în acțiune. Filmul are operatori foarte buni, ca și maeștri ai sunetului".** Aprecierile favorabile rostite de cîțiva dintre oaspeții de peste hotare prezenți la Moscova, Jean Marais, Stanley Kramer, Joris Ivens, Françoise Arnoul, Antonella Lualdi, Susan Struasberg (ca să nu amintim decît cîteva nume, dintre cele mai cunoscute) au subliniat și mai pregnant reușita cineaștilor noștri.

Multe aprecieri elogioase la adresa filmului „Lupeni 29" au apărut, după cum se știe, în presa sovietică Ele nu fac decît să întărească acest succes de prestigiu al cinematografiei noastre.

În timpul Festivalului de la Moscova au fost proiectate și alte filme romînești care au produs, de asemenea, o impresie bună numeroșilor spectatori. La marele cinematograf „Lujniki" s-a prezentat, în afară de concurs, coproducția romîno-franceză „Codin", regizată de Henri Colpi. Filmul — distins cu importante premii anul acesta la Festivalul de la Cannes — a fost mult aplaudat, atît la sfîrșitul proiecției cît și în cursul ei, de cîteva ori. Moscoviții au apreciat îndeosebi calitățile imaginii cinematografice, frumusețea plastică a celor mai multe cadre, precum și sobrietatea povestirii cinematografice, realizată după opera scriitorului nostru Panait Istrati. Delegația romînă, prezentă la cele cîteva proiecții ale filmului, a fost întîmpinată cu multă simpatie de numeroșii spectatori. Un mare succes a fost prilejuit și de prezentarea, tot în afară de concurs, a scurt-metrajului „Allo-Hallo !", realizat de Ion Popescu-Gopo la cererea U.N.E.S.C.O. Este un film spiritual, vesel și optimist, în care desenul animat surprinde cîteva aspecte din istoria mijloacelor de comunicație.

Regizorul Ion Popescu-Gopo, membru în juriul de scurt-metraje, a fost, de altfel, pe întreaga durată a Festivalului, în centrul atenției presei și opiniei publice din Moscova. La conferința de presă organizată de delegația noastră Gopo a fost solicitat de numeroase ziare și reviste sovietice să vorbească despre mult apreciatele sale filme de desen animat, care i-au adus, pînă acum, nu mai puțin de 30 de premii internaționale. „Omulețul" său a devenit imediat un personaj central al conferinței de presă. Salutînd pe cititorii revistelor care i-au solicitat interviuri, Gopo a desenat, rapid, numeroși omuleți, în diferite atitudini caracteristice. Ion Popescu-Gopo, a vorbit pe larg, suscitînd mult interes, despre filmul la care lucrează în prezent, „Pași spre lună". Acțiunea acestui nou film al său se petrece pe un cosmodrom, unde eroul (actorul Radu Beligan) își imaginează, înaintea plecării sale spre Lună, pe cîțiva dintre cei care au încercat — în trecutul apropiat sau foarte îndepărtat, și chiar în legendă — să cucerească spațiile astrale. În visul său se întîlnesc personaje felurite: Icar, Prometeu, Califul din Bagdad, Galileo Galilei, Gioconda, Cupidon. Regizorul Ion Popescu-Gopo a declarat, la Moscova, că noul său film va ilustra superioritatea științei asupra tuturor miturilor, legendelor, va slăvi înțelepciunea geniului omenesc. Gazetarii prezenți în sala conferinței de presă i-au cerut cît mai multe relații despre film și despre alte proiecte ale sale de viitor. La sfîrșitul conferinței de presă, Gopo a declarat că se grăbește să definitiveze acest nou film al său, pentru ca eroul său să ajungă în lună înaintea... cosmonauților sovietici.

Cinematografia romînească a fost prezentă în timpul Festivalului de la Moscova și cu alte filme. Bine apreciat a fost și „Cerul n-are gratii", filmul lui Francisc Munteanu, care a fost aplaudat, de asemenea, de peste 6 000 de spectatori. Filmul documentar „Trotușul și oamenii", care surprinde cîteva din ritmurile contemporane ale Văii Trotușului (marele combinat chimic de la Borzești, Oneștiul anilor noștri), a fost proiectat în cadrul concursului de scurt-metraje și chiar dacă nu s-a ridicat la nivelul celor mai bune filme prezentate la Festival, el a plăcut spectatorilor datorită reușitelor sale metafore cinematografice.

Aceste cîteva dovezi de prețuire, adresate filmelor și realizatorilor lor, vorbesc, toate, despre o nouă afirmare pe plan mondial a artei noastre cinematografice. O afirmare prestigioasă, care atestă procesul de neîntreruptă creștere artistică a filmului romînesc. O afirmare care obligă.

Călin Căliman

Caricaturistul Eugen Taru: „Emoțiile sînt inerente"

În cadrul schimburilor culturale stabilite între Uniunile de creație din țara noastră și din U.R.S.S., cu prilejul zilei de 23 August doi artiști plastici romîni — Eugen Taru și Vasile Dobrian au fost invitați să deschidă o expoziție cu lucrările lor mai întîi la Leningrad și apoi la Kiev. Cei doi artiști organizează pentru prima oară expoziții personale în Uniunea Sovietică. Este deci de la sine înțeles interesul și emoția cu care se pregătesc pentru apropiata confruntare cu publicul iubitorilor sovietici de artă.

Ne-am adresat tovarășului Eugen Taru cu rugămintea de a ne comunica unele date în legătură cu organizarea expoziției și impresiile sale în preajma apropiatei călătorii.

„Este desigur o mare bucurie pentru un artist să fie oaspetele orașului artei — Leningrad — ne-a spus **Eugen Taru.** Încerci, însă, totodată și sentimentul răspunderii, știind că-ți vei supune lucrările aprecierii unor atît de fini cunoscători ai frumosului ca locuitorii orașului de pe Neva, cărora întreaga ambianță le educă, de la o vîrstă fragedă, gustul estetic, ca pe un veritabil al șaselea simț. Așadar, emoțiile sînt inerente. Ce va cuprinde expoziția? În ce mă privește expun îndeosebi ilustrație de carte (77 de ilustrații) grupată pe cicluri: „Gargantua" de Rabelais, „Viața și pildele lui Esop", „Pinocchio" de Collodi, ilustrații la povestirea „Chelner" de Șmeliov ș.a., ca și un număr de coperți de carte: „Suflete moarte" de Gogol, opere de Molière, „Baronul Münchausen" ș.a. Acestora li se adaugă o serie de caricaturi externe (litografii) și ciclul de caricaturi interne intitulate „Dacă unii autori ar arăta ca operele lor".

Colegul meu Vasile Dobrian expune la rîndul lui 50 de gravuri în lemn și linogravuri reprezentînd lucrări din diferite perioade ale creației sale — gravuri în albnegru datînd din 1936, ca „Sirena foamei", „Întrunire zburătoare", „Fapt divers", ca și o suită de gravuri în culori realizate în ultimii trei ani printre care „Greva", „Flori roșii de mai", „Fată și pasăre", „Antene deasupra satului", „Macaraua albastră", „Lumină pe pod", „Cîntecul primăverii", „Moara de aur", „Puțul de extracție", „În atelier" ș.a.

Ne gîndim de pe acum cu plăcere la întîlnirile cu cele două frumoase orașe sovietice și mai ales la revederea unor vechi prieteni și colegi. Personal, sper ca în scurtul popas la Moscova să-i pot întîlni pe marii maeștri Kukrîniksî, pe care am avut bucuria să-i cunosc în urmă cu cinci ani, cu ocazia unei reuniuni internaționale a caricaturiștilor de la Paris, ca și pe Boris Efimov și alți graficieni sovietici cu care am făcut cunoștință în timpul altor călătorii în U.R.S.S. După cum la Leningrad mi-ar face o deosebită plăcere să reînnod o veche prietenie cu un bun cunoscător al țării noastre și al creației noastre plastice — graficianul Iuri Lobaciov.

E. TARU: Ilustrație la povestirea „Chelner" de I. Șmeliov

Sîntem convinși că apropiata noastră călătorie în Uniunea Sovietică și expoziția pe care o deschidem acolo va însemna încă o manifestare în sprijinul nobilei acțiuni de cunoaștere și prețuire reciprocă a artei popoarelor romîn și sovietic".

puncte de reper

RITMUL SEPTENALULUI

VITEBSK

La uzina de mașini-unelte „Kirov" a fost creată linia automată L.V.Ș.-2 pentru prelucrarea bilelor de rulmenți. Linia, de mare precizie, e deservită de un singur om. Mașinile-unelte produse anul acesta de uzina „Kirov" prelucrează piesele cu o precizie de o zecime de micron.

SARATOV

Colhoznicii din regiunea Saratov și-au luat angajamentul să dea statului, în cursul acestui an, 300 de milioane de puduri de cereale. Pe ogoarele regiunii lucrează circa 5 000 de secerători, combine și alte mașini agricole.

JDANOV

Două puternice convertizoare sînt în curs de construire la uzina „Tiajmaș". Un asemenea agregat, cu o capacitate de 250 de tone, va produce anual o cantitate de metal egală cu cea pe care o dă astăzi o întreagă secție de cuptoare Martin cu o capacitate medie.

ULAN-UDE

Întreprinderea pentru piese din beton armat a început producția perlitobetonului și a diferitor elemente de construcție din acest material. Într-un viitor apropiat noul material de construcție va înlocui în întregime cărămida.

HARKOV

A intrat în funcțiune, parțial, uzina de ciment din Balaklei, care va fi cea mai mare uzină de acest gen din Europa. Prima linie tehnologică e înzestrată cu un cuptor rotativ de 185 de metri.

KRAMATORSK

Un nou complex de mașini de săpat — compus dintr-un excavator rotor și o mașină de haldă — a fost livrat de uzina constructoare de mașini din Novo-Kramatorsk. Într-o oră, noul gigant va putea excava și transporta 4 500 metri cubi de pămînt pe o distanță de 350 de metri.

ȘAHTÎ

Constructorii de mașini din Gorlovka au înzestrat colectivul minei nr. 26 a trustului „Gukovugol" cu un lot de combine „Rodina". Noile combine miniere sînt prevăzute cu motoare de aproape 1,5 ori mai puternice decît ale combinelor folosite pînă în prezent. Cu un asemenea agregat, brigada complexă condusă de P. Lukiancenko a extras într-o lună peste 12 000 de tone de antracit, productivitatea noii mașini depășind uneori 600 de tone în 24 de ore.

KARAGANDA

Tineri veniți din toate colțurile Uniunii Sovietice dau viață stepelor arse de soare din regiunea Karaganda. Curînd ele vor fi scăldate din belșug de apele Irtîșului, care își vor croi drum prin albia unui uriaș canal. Primul sector al canalului, lung de 68 de kilometri, va fi dat în exploatare în cursul anului viitor.

TIUMEN

În regiunea Tiumen a fost descoperit un zăcămînt de gaze ale cărui rezerve sînt evaluate la peste 100 de milioane de metri cubi. Noul zăcămînt siberian impune unele rectificări ale traseului conductei de gaze ce urma să cuprindă orașele Berezovo — Serov — Sverdlovsk. Punctul de plecare al conductei se va muta cu 200 de kilometri la sud de Berezovo, în localitatea Punga. Au și început lucrările pentru construirea noii conducte, care va fi dată în exploatare în 1965.

LIPEȚK

Uzina de tractoare a livrat al 25 000-lea tractor de mare viteză. Producția acestor mașini a crescut în comparație cu primul semestru al anului trecut, de peste patru ori. În prezent, la uzina din Lipețk se asamblează zilnic peste 80 de tractoare de mare viteză.

ULTIMELE ZILE DE RĂZBOI, PRIMELE ZILE DE PACE

neuitatul mai 1945...

(Urmare din nr. trecut)

Oricît de ciudat ar părea dar partea cea mai spațioasă și mai de sus a adăpostului principal n-o ocupa führerul, ci Keitel, Jodl, Krebs și numeroasa familie a lui Goebbels.

Din acest compartiment, se ajungea în apartamentul personal al „führerului marelui Reich german", situat cu cîteva trepte mai jos și împărțit în două printr-un mic culoar. În dreapta se aflau centrala telefonică, odăile medicilor și ale gărzii. In stînga — dormitorul, o sală de conferințe și „camera de tratament" a lui Hitler (acesta nu mai putea trăi fără injecții). Tavanuri joase, pereți cenușii, sumbri, uși mici și mobilă întunecată... In felul acesta și-a încheiat cariera lipsită de glorie un om care se credea stăpînul lumii.

Cu numai cîțiva ani în urmă, în cabinetul său din cancelaria Reichului, Hitler își imagina cum va arăta capitala viitorului imperiu nazist mondial. Avea de gînd să schimbe numele Berlinului în Germania. Orașul urma să fie transformat într-o colecție de monumente și clădiri colosale. Intenționa să construiască orașe similare în întreaga lume, mai ales în Rusia ocupată.

„Instituțiile germane trebuie să fie instalate în clădiri fastuoase — perora führerul în noiembrie 1941 în mijlocul generalilor săi. Dincolo de zidurile lor va fi o altă lume, în care îi vom lăsa să locuiască pe ruși. Cu o singură condiție însă : noi să fim stăpînii... O dată pe an, un grup de kirghizi va fi adus în excursie în capitala Reichului ca să se pătrundă de forța și măreția monumentelor noastre !"...

In cele din urmă însă, Hitler primise ceea ce i se cuvenea. Ruși și ucraineni, bieloruși și armeni, kazahi și kirghizi veniseră singuri în capitala Reichului. Și nu în excursie, ci cu arma în mînă. Și era evident că nu doreau să se pătrundă de „forța și măreția" celui de al treilea Reich.

Un guvern fantomă

După război, în presa occidentală au apărut o seamă de materiale care descriau situația existentă în adăpostul cancelariei în aprilie 1945 și în care se acorda deseori mai multă atenție cununiei lui Hitler cu Eva Braun decît conținutului politic al ultimelor zile ale lui Hitler.

Se știe că în aceste zile Hitler nu mai era în toate mințile, și că în adăpostul lui domnea o atmosferă de balamuc. Dar nu degeaba se spune că în unele forme de demență există un anumit sistem. Cu cît se îngusta mai mult cercul asediului, cu cît situația era mai disperată, cu atît mai febril lucra mintea lui Hitler și a acoliților lui, care urzeau planuri avînd drept scop menținerea regimului fascist. Odioșii eroi ai celui de al treilea Reich nu voiau să părăsească scena .

Acum se cunoaște un document pe care Hitler l-a elaborat în ultima săptămînă a lui aprilie 1945 ca „testament politic" lăsat succesorilor lui. Documentul este extrem de confuz și dezlînat. Esența „testamentului" e următoarea : Hitler cere urmașilor lui să asigure „renașterea mișcării național-socialiste". Restul nu reprezintă decît încercări disperate de autojustificare.

Mult mai important decît documentul însuși a fost faptul că, în ultimele zile ale lunii aprilie, Hitler se sfătuise continuu cu Goebbels și Bormann, elaborînd măsurile necesare pentru ca țelurile „testamentului politic" să fie realizate. Așa a luat ființă „planul de organizare al lui Hitler. Nucleul planului era crearea unui „nou guvern" condus de un succesor al führerului. In această calitate a fost numit gross-amiralul Karl Dönitz, care mai întîi a comandat flota submarină iar apoi întreaga flota maritimă militară a Reichului hitlerist.

In momentul de față istoricii se întreabă . de ce a fost numit tocmai Dönitz, o persoană atît de ștearsă din punct de vedere politic ? Se emite ipoteza justă că un rol important l-au jucat relațiile de familie ale amiralului : era rudă cu industriașul germano-american Hugo Stinnes. Dar oricît de ciudat s-ar părea, factorul determinant a fost tocmai personalitatea ștearsă a lui Dönitz. Pe de o parte aceasta permitea ca amiralul să fie prezentat ca un om care „n-a participat" la politica lui Hitler. Pe de altă parte, sub masca „neparticipării" se asigura promovarea pe mai departe a politicii necesare hitleriștilor.

La aceasta trebuia să contribuie următoarea componență a guvernului german, stabilită de Hitler în „testamentul" lui politic din 29 aprilie 1945 :

cancelar al Reichului : Joseph Goebbels (s-a sinucis la 1 mai 1945) ;

ministru pentru problemele partidului : Martin Bormann (nu se știe nici pînă acum ce s-a întîmplat cu el) ;

ministru de externe : Arthur Seyss-Inquart (a fost spînzurat la Nürnberg) ;

ministru de interne — Paul Giessler (s-a sinucis la 2 mai 1945) ;

comandant suprem al forțelor armate terestre : Ferdinand Schörner (acum se află în Germania occidentală) ;

comandant suprem al forțelor militare aeriene — Ritter von Greim (s-a sinucis la 2 mai 1945) ;

ministrul cultelor — Gustav Scheel (în prezent se află în Germania occidentală) ;

ministru de finanțe — contele Schwerin von Krossigk (locuiește în Germania occidentală) ;

ministru al propagandei — Werner Naumann (după război s-a stabilit în Germania occidentală, încercînd să organizeze un centru nazist ilegal, care a fost descoperit de trupele engleze de ocupație ; totuși Naumann a fost repede eliberat, fără să fi fost măcar judecat ; în momentul de față locuiește în R.F.G. și primește pensie) ;

Reichsführer al SS și șef al poliției — Karl Hanke (în iunie 1945 a fost ucis accidental) ;

ministru al economiei — Walter Funck (a fost condamnat la Nürnberg) ;

ministru al agriculturii — Herbert Bakke (s-a sinucis la Nürnberg la 6 aprilie 1947) ;

ministru al înarmărilor — Karl Sauer (locuiește în Germania occidentală) ;

ministru al justiției — Otto Tierack (s-a sinucis în 1946) ;

ministru al muncii — Theo Hupvauer (autorul nu știe ce s-a întîmplat cu el) ;

conducătorul frontului muncii german — Robert Ley (s-a sinucis la 25 octombrie 1945 la Nürnberg).

Iată pe cine a desemnat Hitler ca membri ai „guvernului" Dönitz. Nu e greu de observat că toți erau personalități de frunte ale celui de al treilea Reich. Șapte din cei șaisprezece membri ai „guvernului" fuseseră „împrumutați" din cabinetul lui Hitler, iar șapte ocupau funcții importante în partidul nazist. Numai doi erau relativ puțin cunoscuți, dar și ei făceau parte din slugile credincioase ale lui Hitler. Pe acești naziști notorii intenționau Hitler, Goebbels și Bormann să-i impună poporului german în cadrul „guvernului Dönitz".

Ulterior evenimentele s-au desfășurat în felul următor. La 30 aprilie, în parcul cancelariei Reichului, șoferul Kempka a turnat cîteva bidoane de benzină peste cadavrul celui mai mare criminal din toate timpurile și al tuturor popoarelor. După care Goebbels și Bormann au trecut la acțiune : Dönitz, care se afla la Flensburg, a primit o radiogramă cifrată în care era anunțat că fusese numit președinte al Reichului. În același timp din Berlin au plecat cîțiva curieri cu misiunea de a străbate linia sovietică și a înmîna liderilor naziști care se aflau în afara Berlinului — și, în primul rînd lui Schörner — „testamentul" lui Hitler.

Planul lui Goebbels și Bormann era de a cîștiga timp, de a încerca să înceapă tratative cu aliații și a-i obliga pe învingători să negocieze cel puțin de facto cu noul „guvern". Tentativa a fost pusă în practică în noaptea de 1 mai cînd, în fața unităților Armatei a 8-a de gardă, s-au prezentat parlamentari germani. Unul din ei era generalul de infanterie Hans Krebs, ultimul comandant al marelui stat major al forțelor terestre.

Krebs a fost trimis sub escortă la generalul colonel V. I. Ciuikov, comandantul armatei, căruia i-a prezentat trei documente : împuternicirile lui, o scrisoare a lui Bormann și Goebbels adresată Comandamentului suprem al Armatei Sovietice și lista noului guvern. Documentele erau scrise la celebra mașină de scris la care erau bătute întotdeauna materialele destinate lui Hitler. Mașina avea litere uriașe (de trei ori mai mari decît cele obișnuite), dat fiind că führerul era miop dar nu purta ochelari deoarece considera asta nedemn pentru un comandant de oști...

Krebs urmărea vădit să întîrzie cît mai mult capitularea Reichului. Cînd Vasili Ivanovici Ciuikov i-a declarat răspicat că nu putea fi vorba decît despre capitularea garnizoanei din Berlin, Krebs a încercat să se sustragă, pretinzînd că marele stat major nu avea „aprobarea" lui Dönitz și că el nu putea accepta decît „încetarea temporară" a operațiunilor militare. După care ar fi trebuit să „înceapă tratative" între guvernele Germaniei și Uniunii Sovietice.

Aceste pretenții au fost bineînțeles respinse. Chiar în timpul interogării lui Krebs, generalcolonelul Ciuikov a luat legătura prin telefon cu statul major al frontului, iar acesta cu Moscova. Curînd, la punctul de comandă al lui Ciuikov a sosit generalul de armată V. D. Sokolovski, locțiitorul comandantului frontului. Acesta i-a pus lui Krebs aceleași condiții : capitulare imediată, nici un fel de garanții cu privire la tratative, care de altfel nu puteau fi duse decît cu participarea tuturor celor trei puteri aliate.

Misiunea lui Krebs a eșuat. El s-a întors de unde venise, iar la 1 mai, la ora 18, a sosit un nou parlamentar cu un nou plic : Krebs și Bormann declarau că „nu acceptă" (!) condițiile sovieticilor și că vor relua operațiunile militare. Apoi s-a aflat că Krebs și Goebbels își trăseseră un glonte în tîmplă. Bormann fugise iar la 2 mai 1945, la ora 0,40, generalul Weidling, comandantul Berlinului, a întrebat prin radio dacă trupele sovietice sînt dispuse să primească parlamentari. La ora 12,50 s-au prezentat parlamentarii care au propus capitularea.

Așa s-au petrecut lucrurile la Berlin. Aici Armata Sovietică nu numai că a zdrobit dușmanul dar a dat o lovitură nimicitoare ultimelor unelteri ale clicii hitleriste. Credincioasă îndatoririlor ei de aliată, Uniunea Sovietică n-a strîns mîna care i se întindea insistent din cancelaria Reichului.

Dar să vedem ce s-a petrecut la Flensburg, unde se afla noul „președinte al Reichului".

Cuibul de la Flensburg

În timp ce la Berlin, sub loviturile artileriei sovietice se încheia marea bătălie, la cartierul general al gross-amiralului Dönitz era relativ liniște. La 30 aprilie, fusese descifrată radiograma lui Bormann care anunța numirea lui Dönitz. Amiralul nu a stat o clipă pe gînduri dacă să accepte sau nu noua funcție din mîinile unui cadavru. Bineînțeles că a acceptat. Și ce scrupule ar fi putut avea un om care cu numai două săptămîni în urmă — la 11 aprilie — declarase : „Cel mai tîrziu peste un an, dar poate chiar anul acesta, Europa își va da seama că Adolf Hitler este singurul om de stat de mare anvergură".

Dönitz a expediat imediat la Berlin o telegramă de răspuns lui Hitler care nu mai exista: „Führerul meu, devotamentul meu față de dv. rămîne nezdruncinat... Voi încheia războiul așa cum o cere lupta eroică și fără seamăn a poporului german". Aceste fraze pompoase confirmară că Hitler nu greșise cînd îl alesese ca „succesor".

La cartierul general al armatei se desfășura o activitate febrilă. Din fericire pentru ei, tot acolo se aflau și Keitel și Jodl. La 2 mai, Dönitz a convocat o adunare a comandanților Wehrmachtului, unde urmau să se ia toate măsurile pentru ca germanii să nu se predea unităților sovietice, ci trupelor lui Montgomery și Eisenhower. Totodată s-a dat ordin ca două grupuri principale de armate care mai rămăseseră în mîinile OKW — grupul „Centru", aflat în Cehoslovacia și condus de Schörner și grupul „Curlandia", încercuit în regiunea Mării Baltice — să continue cu orice preț lupta.

Spre deosebire de Bormann și Goebbels, Dönitz și Jodl aveau posibilitatea să se ocupe de treburile lor în condiții mult mai liniștite. Ei se instalaseră aproape de Flensburg, în fosta școală navală Mürwieck. Jodl se ocupa de problemele militare iar Dönitz de problemele de stat. Între altele el căuta să strîngă la un loc rămășițele „guvernului" său. Cîțiva miniștri numiți de Hitler se aflau la Flensburg ; pe alți cîțiva îi numise chiar Dönitz. Astfel, la externe îl pusese pe contele Schwerin von Krosigk, la transporturi pe doctorul Dorpmüller, iar economia o dăduse lui Speer. Numai lui Himmler nu-i făgăduise nimic — se vede că nu vroia să se compromită.

Comandamentul englez a făcut din Flensburg un fel de zonă extra teritorială, mai exact a menținut acolo puterea deplină a comandamentului hitlerist. Curînd, la Flensburg a sosit o „misiune specială de legătură" anglo-americană, care a stabilit contactul cu Dönitz. Misiunea era condusă de generalul american Rookes și de comandantul de brigadă englez Ford.

Evenimentele care au avut loc la Flensburg le cunosc nu numai din memoriile unor autori germani, ci și din discuțiile pe care le-am avut ulterior cu ofițeri sovietici care se găseau atunci acolo. Aflînd despre bizarele acțiuni ale pseudo-președintelui și ale comandamentului german, guvernul sovietic a cerut aliaților să pună imediat capăt farsei de la Flensburg. A fost trimisă acolo o misiune militară sovietică specială, în frunte cu generalul-maior N. M. Trusov, locțiitorul comandantului statului major al Frontului bieluros. Spre deosebire de colegii lui englezi și americani, generalul Trusov primise sarcina de a-i aresta pe Dönitz, Keitel și Jodl și nu de a „stabili legături" cu ei.

Spre surprinderea lor, îndată ce au trecut de Canalul Kiel, ofițerii sovietici nu au văzut nici urmă de trupe aliate, nimic care să confirme capitularea Wehrmachtului. Pretutindeni circulau trupe germane. La tot pasul întîlneai ofițeri arborîndu-și nestingheriți tresele, ordinele și armele. Trupele germane se purtau de parcă n-ar fi fost mai 1945, ci mai 1943. de pildă...

Lev Bezîmenski

(Va urma)

Steagul victoriei deasupra Reichstagului

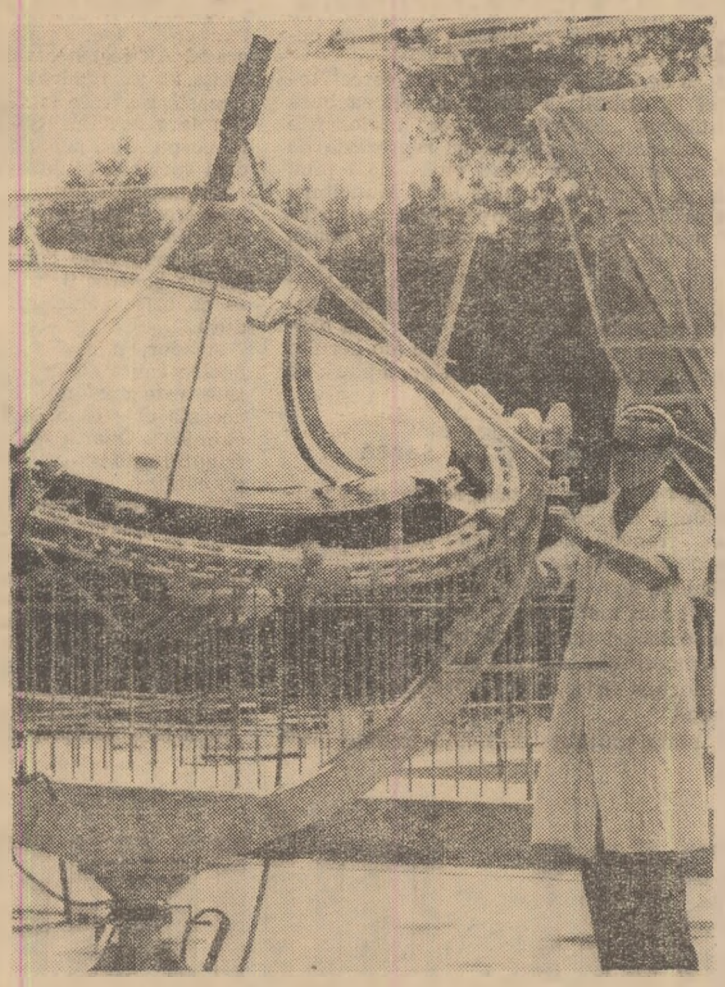

Studiind posibilitatea creării unor puternice fascicule de raze solare.

Astronomii romîni şi sovietici colaborează

STELELE CERCETATE DE PRIETENI

De cîţiva ani astronomii romîni şi sovietici întreţin strînse contacte ştiinţifice. Despre aceste contacte ne vorbeşte în articolul său Alexandr Mihailov, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., directorul Observatorului astronomic de la Pulkovo

Colaborarea dintre astronomii sovietici şi colegii noştri romîni a îmbrăcat forme multiple. Schimbul de delegaţii, de păreri, abordarea şi rezolvarea în comun a unor probleme au devenit obişnuite. În ce mă priveşte îl cunosc personal şi îl preţuiesc mult pe profesorul Gheorghe Dumitrescu, directorul Observatorului din Bucureşti, m-am întîlnit cu mulţi savanţi romini la noi şi la ei acasă, precum şi la conferinţele internaţionale organizate în diferite ţări ale lumii.

Timp de şase luni la Pulkovo a lucrat profesorul Nicolae Dinescu. În această perioadă el a vizitat şi alte observatoare sovietice. Profesorul Constantin Drîmbă şi alţi reprezentanţi ai şcolii astronomice romineşti au fost şi ei oaspeţii noştri.

La rîndul nostru am studiat cu interes experienţa colegilor romîni. De două ori a fost în Rominia profesorul Alexandr Deici, doctor în ştiinţe fizico-matematice, şeful secţiei de astronomie fotografică a Observatorului din Pulkovo. Astronomii romîni fotografiază cu ajutorul astrografului lor anumite părţi ale cerului. La această foarte importantă activitate colaborează şi o tînără savantă talentată, Cornelia Cristescu.

Întreţinem relaţii de bună colaborare şi cu Observatorul din Cluj. Directorul lui, profesorul Gheorghe Kis a fost, de asemenea, oaspetele nostru, şi acum corespondăm cu regularitate. Împreună cu colectivul observatorului clujan facem cercetări asupra sateliţilor artificiali ai Pămîntului.

Trebuie să subliniez că strînsa colaborare cu astronomii romini ne este foarte folositoare. Să dau un singur exemplu. Pentru întocmirea catalogului aşa numitelor stele slabe facem observaţii în comun. La Pulkovo se efectuează operaţiile de calcul pentru Observatorul din Bucureşti, şi primim în schimb datele obţinute de colegii romîni. Aceste materiale vor ocupa un loc important în catalogul general. Foarte valoros e şi faptul că, prin însăşi poziţia lui geografică, Observatorul din Bucureşti poate studia în bune condiţii o mare parte a cerului sudic.

În momentul de faţă munca îndelungată şi foarte anevoioasă de întocmire a catalogului se apropie de sfîrşit. Mulţumită eforturilor depuse de astronomii din mai multe ţări, printre care şi U.R.S.S. şi Romînia, ştiinţa se va îmbogăţi cu date de o maximă exactitate privind coordonatele majorităţii stelelor. Ceea ce e foarte important nu numai pentru astronomie, ci şi pentru ştiinţele aplicate, şi în primul rînd pentru dirijarea navelor cosmice.

Aş vrea să mă folosesc de această ocazie pentru a transmite colegilor romîni un cald salut din partea întregului colectiv al Observatorului din Pulkovo şi să le urez succes în munca lor. Sîntem convinşi că colaborarea dintre savanţii sovietici şi romîni va da roade bune: ea va contribui la îmbogăţirea tezaurului de cunoştinţe omeneşti.

Prof. Alexandr Mihailov
Directorul Observatorului astronomic principal din Pulkovo

O întrebare şi o mie de răspunsuri

Nu de mult, colaboratorii Institutului de filozofie al Academiei de Ştiinţe a Uniunii Sovietice au făcut o anchetă printre muncitorii uneia din cele mai vechi şi mai mari uzine moscovite, uzina care poartă numele lui Vladimir Ilici. Tema a fost rezumată în cuvintele unei singure întrebări: „Cum s-a schimbat viaţa dv. în decurs de zece ani de muncă în uzină?"

Pornind la efectuarea anchetei, colaboratorii Institutului de filozofie n-au pierdut din vedere caracterul ştiinţific al acţiunii lor şi tocmai pentru acest motiv, pentru reflectarea fidelă a realităţii, ei n-au ales dintre miile de muncitori ai uzinei pe fruntaşi, ci au făcut un sondaj nepărtinitor şi obiectiv: din fişele muncitorilor salariaţi, ei au luat tot al cincilea muncitor, pînă la împlinirea cifrei de o mie. Deci la fiecare cinci muncitori, unul a răspuns aducînd ca exemplu concret propria sa experienţă şi viaţă. Pe lîngă rigoarea ei ştiinţifică, ancheta a fost de o evidentă amploare. Ea urmărea să reflecte condiţiile de muncă şi viaţă, ca şi preocupările muncitorului sovietic obişnuit şi afirmarea adevărului, îndeobşte cunoscut, al drumului deschis pe care îl are fiecare om sovietic de a-şi dezvolta aptitudinile pe linia unei continue îmbogăţiri spirituale şi materiale.

În legătură cu acest lucru, ancheta a relevat trăinicia şi amploarea bazei materiale obşteşti existente în uzină, deci climatul în care se desfăşoară viaţa muncitorilor. În cadrul uzinei au fost deschise filiale ale Institutului politehnic unional fără frecvenţă. În cele trei biblioteci sînt peste 100 000 de volume, iar fiecare al doilea muncitor are acasă cîte o bibliotecă personală. Fiecare al treilea muncitor din întreprindere învaţă la şcoli de cultură generală, şcoli tehnice sau institute superioare. Pînă în 1970 fiecare al zecelea muncitor va obţine diploma de inginer, iar fiecare al nouălea muncitor, diploma de tehnician.

Efectuînd ancheta lor socială, lucrătorii Institutului de filozofie al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., în condiţiile descrise mai sus, au ajuns la strungarul Kubarev, tînăr născut în 1935 şi absolvent al unei şcoli medii. Din copilărie, acest muncitor a dovedit o atracţie puternică şi nepotolită pentru literatură. A citit sute şi mii de cărţi literare sovietice şi străine şi astăzi nu îi este necunoscut nici unul din numele prestigioase ale literaturii clasice universale. El însuşi a început să scrie şi să publice literatură, relevîndu-se ca un talentat şi original prozator. În biblioteca uzinei, între cele 100 000 de volume ale ei, se găsesc şi trei cărticele scrise de acest om obişnuit, de acest strungar al uzinei „Vladimir Ilici". Dar el nu este numai strungar şi prozator, ci şi iniţiatorul unei mişcări profesionale vestite, pe ideea „Brigada noastră va obţine cea mai înaltă productivitate în muncă din întreaga lume". Strungarul Kubarev a devenit membru al Uniunii ziariştilor din U.R.S.S., a fost decorat cu ordinul „Insigna de onoare" şi cu medalia „Pentru eroism în muncă".

Ne vine greu să trecem în revistă pe toţi cei o mie de muncitori care au răspuns la ancheta Institutului de filozofie, dar nu putem ignora măcar pe cîţiva din ei, ale căror răspunsuri ni s-au părut a fi ilustrative cu prisosinţă pentru ideea atît de interesantă a acestei anchete sociale. Iată de pildă cîteva citate din răspunsul maistrului N. Selezneva:

Ancheta unor filozofi

„Am venit în uzină în anul 1952. Firesc că nu ştiam să fac nimic. O secţie uriaşă, lume multă, peste tot maşini. Treptat m-am deprins. Nu totul îmi reuşea şi nu totdeauna şi m-am hotărît să învăţ. Prietenele m-au ajutat, mi-au dat sfaturi, mi-au arătat. Lucrurile au început să meargă mai bine. Am intrat la şcoala tehnică a uzinei. Cine a învăţat ştie ce înseamnă să înveţi şi să lucrezi. Bine că în perioada examenelor ţi se dă concediu, ai timp liber. În 1958 mi-am luat diploma. Iar peste un an am început să lucrez ca maistru la sectorul de bobine de stator pentru motoare electrice de mic voltaj. Ce-mi place? Nu-mi sînt indiferente limbile străine. Cunoaşterea limbilor lărgeşte orizontul omului, îi permite să cunoască mai profund viaţa altui popor. De aceea am început să frecventez cursurile de limbi străine. Am ales germana..."

Iată răspunsul strungarului S. Agafonov: „Aşa se întîmplă în viaţă: dacă se descoperă că cineva are cît de cît posibilităţi, oamenii se interesează imediat şi caută să-l ajute. Acum zece ani cînd am venit în uzină, nici prin gînd nu-mi trecea că am să apar pe scenă. Viaţa a făcut să mă întîlnesc cu un muzician profesionist şi m-am dus la şcoala de muzică „V. V. Stasov"... Şi dacă acum zece ani am învăţat strungăria de la maistrul cu mîini de aur A. S. Smirnov, acum, în orele libere, învăţ de la un alt maestru minunat — F. F. Fokin, solist al Teatrului Mare... O să cînt!".

Inginerul proiectant S. Tihonov a dat acest răspuns: „Puteam să ştiu acum zece ani că-mi va reveni cinstea de-a aduce de pe Insula Libertăţii la noi în uzină drapelul de stat al republicii Cuba? Dar chiar aşa s-a întîmplat. Printre alţi specialişti sovietici am ajutat cubanilor să instaleze motoare electrice cu marca „ZVI". Despărţirea de prietenii cubani a fost călduroasă, emoţionantă. În semn de prietenie m-au rugat să transmit colectivului uzinei ce poartă numele lui Lenin, drapelul de stat al Insulei Libertăţii..."

Ceea ce se degajă din textul celor o mie de răspunsuri date la întrebarea Institutului de filozofie se poate rezuma de fapt în cîteva fraze: e vorba mai presus de orice despre orizontul cu totul luminos în care se desfăşoară munca şi viaţa muncitorilor sovietici, de perspectivele lor minunate de dezvoltare intelectuală, profesională şi sufletească, specifice orînduirii socialiste, de atitudinea profund generoasă de întrajutorare pe care o manifestă unii faţă de alţii, de dorinţa unanimă, masivă, de a se îmbogăţi cu noi şi noi cunoştinţe, de a trăi o viaţă spirituală intensă şi plină de înalte valori etice.

Petru Vintilă

HOMO HOMINI...

În salon era agitaţie, bolnavii aveau oaspeţi, dar oamenii vorbeau pe şoptite, ca să nu-i tulbure pe vecini. Anatoli se simţea foarte stingher, şi se întorsese cu faţa la perete, prefăcîndu-se că doarme. La el n-avea cine să vină. Prietenii lui erau acum departe, pe mare. Tînărul marinar oftă. Ce ghinion cu boala asta neaşteptată! A trebuit să fie debarcat la Odessa şi adus la spital. Acum cine ştie cît o să zacă aici, într-un oraş străin, unde nu cunoaşte pe nimeni...

Deodată simţi că lîngă patul lui s-a oprit cineva.

— Bună ziua, Anatoli Vasilievici! La dv. am venit...

Marinarul privi mirat la necunoscuta care se aşeză pe scaunul de alături, punînd pe măsuţă un pachet cu de-ale gurii.

— Sînt de la Comitetul de femei de pe lîngă Direcţia de navigaţie. Am aflat că sînteţi bolnav şi n-aveţi pe nimeni în oraş. Iată o radiogramă de pe petrolierul „Drujba". Prietenii dv. întreabă cum vă mai simţiţi. Dacă vreţi să le scrieţi ceva, o să le transmit. Numele meu e Olga Emmanuilovna. O să vă mai vizitez.

Şi Olga Emmanuilovna Ţîmbaliuk, soţia mecanicului de la pompe de pe petrolierul „Kostroma", l-a mai vizitat de multe ori pe bolnav, însoţită adesea şi de alte activiste ale comitetului.

Cînd marinarul s-a înzdrăvenit, comitetul i-a procurat şi un bilet de trimitere la sanatoriu. Acum, cînd petrolierul „Drujba" ancorează în portul Odessa, Anatoli nu uită niciodată să treacă pe la cei care i-au dat asemenea dovezi de solidaritate umană.

Se întîmplă adesea în viaţă ca omul să treacă prin momente grele, cînd sprijinul semenilor săi îi poate fi de mare folos. Soţia maşinistului A. Muziki de pe petrolierul „Kostroma" a născut doi gemeni. Nu mult după aceea, Direcţia de navigaţie i-a comunicat că i s-a repartizat o locuinţă nouă la Herson. Tînăra femeie era foarte neliniştită. Rude n-avea. Soţul ei era pe mare. În această situaţie, cum să se mute într-un alt oraş, şi încă cu doi prunci!

În ziua plecării de la maternitate, tînăra mamă era destul de îngrijorată. Şi iată că jos, în vestibul, o aşteptau cu flori cîteva femei. Printre acestea era şi Olga Emmanuilovna, care a condus-o acasă. Acolo a început să trebăluiască, să împacheteze, spunînd tinerei mame:

— Tu odihneşte-te, draga mea şi fii liniştită: mergem şi noi la Herson.

Într-adevăr, Olga Emmanuilovna şi alte soţii de marinari, membre ale comitetului, au ajutat-o să se mute şi să se instaleze la Herson, i-au îngrijit copilaşii — într-un cuvînt, s-au purtat cu ea ca nişte surori bune. Şi n-au lăsat lucrurile făcute doar pe jumătate. O lună încheiată şi-a petrecut Olga Emmanuilovna la Herson, mereu cu aerul cel mai firesc din lume, ca un om care nu-şi face decît datoria.

Aceste două cazuri recente le-am aflat din ziare. Sînt două, dintr-un noian nesfîrşit. Ca o picătură de apă în care se reflectă o lume, ele vorbesc despre nobleţea de caracter a unor oameni liberi şi generoşi.

Cufundat în gînduri, mi-am amintit deodată de dascălul meu de latină din anii gimnaziului. „Homo homini lupus" — străvechiul dicton suna în gura lui parcă ameninţător, ca o sentinţă fără apel: omul faţă de om este lup. Dar noi, care îl cunoşteam, ştiam să distingem în glasul bătrînului de la catedră o notă de amărăciune şi deznădejde. Şi cum ar fi putut să fie altfel, cînd de mii de ani, într-una, în societatea oamenilor domnea legea junglei!

Iată însă că această lege s-a dovedit a nu fi eternă, şi nici universală. Trăim într-o epocă de mari şi rapide transformări. Acţiunea dictonului milenar care exprimă într-o formă concentrată, sintetică, morala şi filozofia unor orînduiri sociale apuse şi-a trăit şi ea traiul. Pe steagul lumii noi, comuniştii au înscris altă lege: „Omul să fie omului prieten, tovarăş şi frate".

Anton Georgescu

NOI, CĂLDURA ȘI FRIGUL

UN mecanism minunat al organismului uman

Că omul se adaptează la căldură ne-a devenit evident tuturor în prima parte a acestei veri capricioase. Cu tot atacul concentrat al radiațiilor solare, sprijinit în mod trădător de emisiunea de infraroșii a propriilor noastre trotuare și clădiri, am rezistat cît se poate de bine.

Este, așadar, timpul cel mai potrivit pentru a vorbi despre adaptarea omului la cald și la frig, un proces fiziologic care face de mulți ani obiectul unor studii foarte atente și minuțioase în laboratoarele de fiziologie și de igiena muncii din U.R.S.S.

Căldura, este, într-adevăr, de sezon. Dar frigul? Să nu uităm că în timp ce iulie-august, la latitudinea noastră, reprezintă perioada cea mai călduroasă, în emisfera sudică aceleași luni sînt cele mai friguroase. În Antarctida, actualmente se întîlnesc gerurile cele mai puternice, în timp ce în decembrie-ianuarie vremea se va încălzi simțitor.

Termostatul natural

După cum se vede, organismul nostru posedă o admirabilă capacitate de a rezista unor temperaturi foarte ridicate (de exemplu, 40 de minute la 120 de grade, în vechile cuptoare pentru arderea porțelanului, azi scoase din uz) — sau foarte scăzute (aproape 100 grade sub zero, ca în unele zone ale Antarctidei). Așadar, temperaturi care transformă apa în vapori, fac carnea să se frigă sau mercurul să înghețe nu izbutesc să împiedice omul de a trăi și, mai mult, de a munci!

Prin ce mecanism? Cum se apără, cum se adaptează organismul nostru față de aceste extreme de temperatură?

S-ar putea spune că în fața modificărilor de cald sau frig în mediul înconjurător, organismul nostru reacționează ca și cum ar poseda un adevărat termostat. Echilibrul între pierderea și producerea de căldură este asigurat, la om, de centrii termici situați la baza creierului. Căldura necesară corpului este produsă prin „arderea" alimentelor, acești combustibili ai organismului nostru. De fapt, organismul nostru are o temperatură destul de constantă. 37° Celsius, care nu este depășită de obicei decît în anumite boli.

În general, se consideră că depășirea cu 5 grade Celsius a acestei constante devine periculoasă. Este adevărat că temperaturi pînă la 42°C sînt create și menținute la oamenii robuști, tratați prin procedeul numit „piretoterapie". În schimb, o temperatură a corpului de 43°, menținută cîtva timp, reprezintă un mare pericol pentru viață, deși au fost observate uneori vindecări chiar după atingerea unei temperaturi de 43°9C. În orice caz, modificarea temperaturii corpului poate atrage după sine tulburări grave, și de aceea cînd atmosfera este prea caldă sau în alte împrejurări deosebite intră în funcțiune o seamă de mecanisme fiziologice care sînt „puse în funcție" de „termostatul" natural.

Trebuie să ne înțelegem, însă, mai întîi asupra unui lucru: ce înseamnă, de fapt, „cald" și „frig"? Veți răspunde, poate: e cald la atîtea grade, frig la atîtea... dar, în realitate, nu este numai o chestiune de termometru. Iarna, la 10° sub zero poate să ne fie sau plăcut, sau foarte frig, după cum vîntul suflă sau nu. Vara, la 30°, este agreabil cînd se simte un curent de aer și pare foarte cald cînd atmosfera a devenit stagnantă și în același timp umiditatea relativă a aerului este mult ridicată (cu alte cuvinte, aerul conține multă apă sub formă de vapori). Specialiștii vorbesc în general despre „zona de confort" microclimatic, pentru definirea căreia sînt utilizate atît temperatura, cît și curenții de aer și umiditatea relativă.

Ce se întîmplă cînd pătrundem în locuri unde prevederile acestei „zone de confort" sînt depășite? După cum mergem spre căldură sau spre frig, reacțiile organismului nostru sînt diferite.

Adaptarea la cald

Să zicem că este foarte cald. Temperatura corpului nostru tinde să crească. Ce o ține în loc? O serie de reacții de apărare, care fac parte din așanumitul mecanism de termoreglare a corpului nostru.

Una din reacțiile organismului este constituită de dilatarea capilarelor — vase foarte subțiri și înguste — din piele. Așa se explică, de pildă, rumeneala feței aceluia căruia îi este cald. În acest fel, sîngele aduce mai multă căldură dinspre mușchi sau organele în activitate din interiorul organismului, către piele, unde se pierde în aerul înconjurător. Este pierderea de căldură „prin convecție", adică prin încălzirea straturilor de aer în contact cu suprafața pielei. Aproximativ 15% din căldura corpului nostru se înlătură prin convecție.

Organismul mai pierde căldura de prisos și prin iradiație. Corpul uman emite raze infraroșii sau calorice, invizibile ochiului dar care se pot vedea fotografiate pe plăci sau filme speciale. Dacă în jurul corpului omenesc se află obiecte mai reci, aceste obiecte se încălzesc de la căldura umană. Cercetătorii sovietici au arătat că, în cazul pierderii de căldură prin iradiație, la cei care muncesc în fabrici, de exemplu, temperatura pereților, a mașinilor, a plafonului, a podelei, a materiei prime etc. are o importanță deosebită. Circa 58% din căldura corpului nostru este eliminată prin iradiație.

În sfîrșit, o altă cale de răcire a organismului este transpirația, care în medie contribuie la pierderea a 27% din căldura corpului nostru, însă în anumite împrejurări poate ajunge la proporții mult mai ridicate. Legile fizice arată că, pentru evaporarea oricărui lichid e necesară o cheltuire de căldură. Evaporarea transpirației se produce cu absorbție de căldură din corpul nostru care, așadar, se răcește. Dacă umiditatea aerului devine, însă, prea ridicată, evaporarea se efectuează mai greu sau e cu totul împiedicată. De aceea, vara ne simțim mai prost cînd aerul este cald și umed decît cînd este uscat, iar căldura umedă din țările tropicale este mai greu de suportat decît o arșiță mare în țara noastră.

Curenți și dușuri de aer

Cercetătorii sovietici, printre care Marșak, au arătat că un rol important în scăderea temperaturii pielei îl pot avea chiar curenții de aer cu viteze foarte reduse (de ordinul a 0,03 metri pe secundă), pe care practic nu-i simțim. În general, curenții de aer reprezintă un ajutor prețios al organismului nostru, atunci cînd acesta este supus temperaturilor ridicate. Ei scad temperatura corpului și activează evaporarea transpirației. De aceea, este cu totul nefondată teama de curenți de aer în asemenea condiții.

Numeroase cercetări făcute de către cercetătorii sovietici în ultimii 15 ani au servit ca bază pentru utilizarea „dușurilor de aer" în locurile calde din industrie. Aceste dușuri reprezintă de fapt niște curenți de aer avînd viteza de 1 pînă la 5 metri pe secundă. Efectul lor? Muncitorii sînt înconjurați cu aer la temperatură confortabilă, deși numai la un metru depărtare, poate, temperatura atinge 35 sau 40°. N. Gavrilescu și alți cercetători de la Institutul de igienă și protecția muncii din București au studiat mai îndeaproape problema dușurilor de aer și au arătat care sînt cele mai potrivite viteze ale aerului pentru a asigura organismului nostru o stare de confort.

Transpirația și... sarea

Dar să ne întoarcem la acea formă de eliminare a căldurii din corpul nostru constituită de evaporarea transpirației. În mod obișnuit, prin transpirație se pierde, în 24 de ore, cam o jumătate de litru de apă. Vara, în toiul căldurilor, se elimină mult mai mult, uneori chiar 2 litri pe zi. Iar în unele locuri de muncă unde se înregistrează o temperatură ridicată și în același timp se depun eforturi fizice, omul pierde 5—6 litri de apă în 8 ore!

Această mare cantitate de lichid trebuie pusă la loc — ceea ce se face pur și simplu bînd apă. Dar asta nu este suficient. Transpirația conține, printre altele, și clorură de sodiu — banala sare de bucătărie — în proporție de 1 pînă la 5 grame la litru. Dacă transpirăm mult, organismul nostru sărăcește în această substanță, de nelipsit bunei sale funcționări.

De aceea, se recomandă ca apa să fie sărată, — de obicei este vorba de sifon sărat. Bioxidul de carbon maschează gustul sării și are și unele avantaje proprii. Problema introducerii sării în apa de băut a celor ce muncesc în locuri calde a fost studiată pentru prima dată de o serie de institute sovietice de igienă și protecție a muncii. În întreprinderile noastre există, acolo unde este cazul, stații de apă carbogazoasă sărată, la îndemîna muncitorilor.

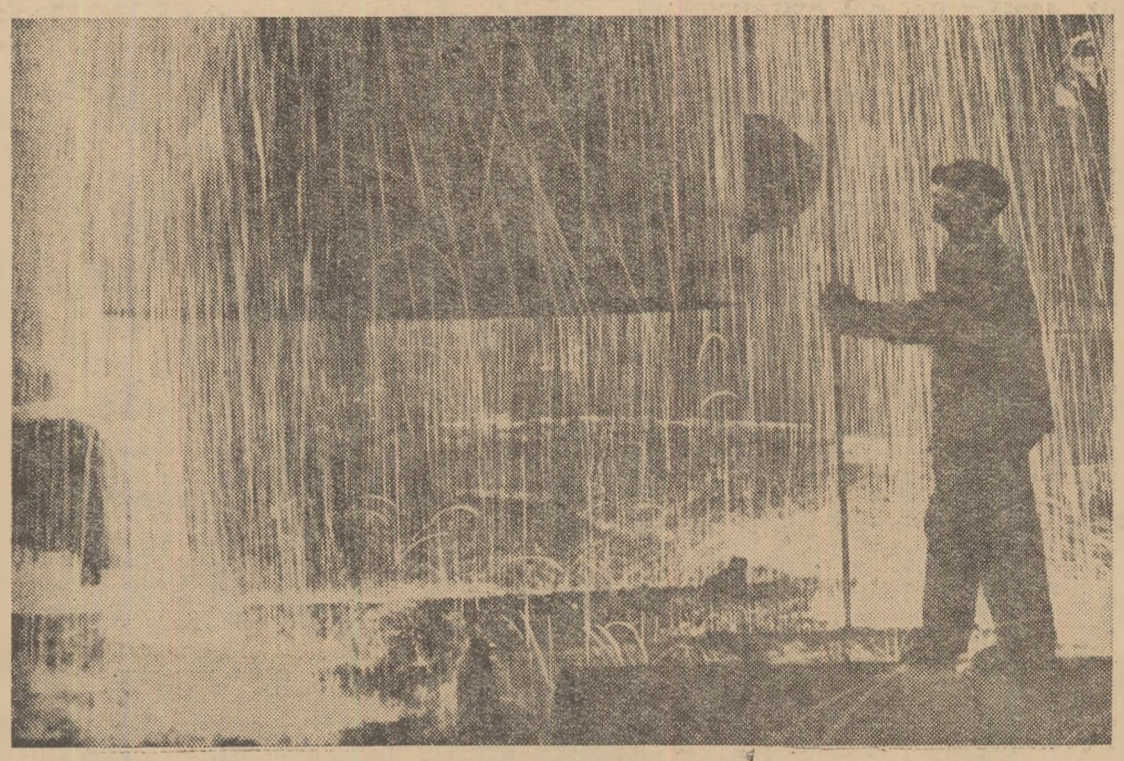

Oțelarii înfruntă temperaturi înalte

Dat fiind că prin transpirație se pierde și vitamină C, se recomandă administrarea acestei vitamine în condițiile de lucru la cald.

Adaptarea la frig

Printr-un salt în spațiu și în timp să trecem acum la o altă problemă care i-a preocupat foarte mult pe cercetătorii sovietici, în frunte cu B. B. Koiranski.

Temperaturile joase pot să fie cîteodată un prieten al omului, ca atunci cînd sînt folosite de medici pentru „refrigerarea corpului". În acest fel se creează condiții potrivite pentru operații dintre cele mai dificile, care în condiții normale de temperatură nu ar putea fi efectuate. Ca o curiozitate, menționăm un caz de refrigerație... nedorită, care din fericire s-a terminat fără nici un accident. În februarie 1956, Vickie Davies, o fetiță în vîrstă de doi ani din Marshall-

town (S.U.A.) a fost expusă ac
perătură de minus 30 grade. C
temperatura ei internă scobo
grade. Au fost necesare două
fetița să fie readusă la temp
Această revenire la normal rer
tîmplare fericită. De obicei, sc
rii corpului se poate face num
dații speciale, altminteri ea est
Organismul nostru se apără
împotriva frigului. Cînd omul
raturile scăzute, el reacțione
tr-un mod bine cunoscut de
Aceste contracții involuntare
— ca orice contracții — la d
dură.
Așadar, una din căile prin
nostru caută să împiedice scăc
sale este creșterea arderilor
aceasta este ceea ce se nume
chimică". O altă metodă de a
frigului este reprezentată de m
de căldură: vasele de sînge s
ales cele periferice, deci circu
piele se încetinește și pierdere
B. B. Koiranski și D. A. Z
monstrat că antrenamentul la
nismului, crește rezistența sa.
dă ca mijloc de călire în spe
hidroterapie, care constă din st
fricționarea întregii suprafețe
rece. Este preferabil ca aceste
cate în fiecare dimineață, dup
După hidroterapie, toată su
corpului trebuie ștearsă aten
prosop, pînă cînd apare o uș
că veți spune că este prematu
în toiul verii, despre aceste m
adapteze la frig. În realitate,
cepută tocmai în acest sezon
în tot cursul iernii. Veți vede
neavoastră obișnuite din cars
vă vor părăsi ca prin minune
Cercetări făcute în U.R.S.S
Slonim, la noi în țară de prof
ții, au demonstrat că prin ad
lui numărul anumitor îmb
răceală" scade în mod evident
Îmi povestea odată un cu
Universitatea la Moscova că
siberian. Într-o seară, a intra
comunice nu știu ce știre și...
prietenul său dormea cu plapu
cu fereastra deschisă, în toiul
Printr-o adaptare continuă și
ce se numește „călirea organis
poate ajunge la această stare
cepțională.

Medicamente con

Oamenii sovietici își duc a
tindere mare din globul pămî
numeroase linii ale latitudinii,
Adeseori, ei trec rapid de la
vers, în zone cu mari abateri
ficient să ne gîndim la curaj
Mării Polare sau ai Antarctid
terenuri noi de cultură și clă
ria.
Experiența a arătat că acl
condiții se petrece destul de r
te ori, intervine așa numita
În localitatea cu temperatur
viața și munca celor neaclim
început în condiții mai grele.
unele îmbolnăviri, mai ales al
(de tipul catarelor sezoniere
cei ce depun o muncă fizică
năviri supurative ale pielei,
loza.
De curînd, doi cercetători d
Lazarev și L. P. Vartanian, a
ind dibasol, în doza de o tabl
primelor 10 zile și aceeași ca
o dată, în următoarele 20 de
se accelereze în mod evident
tizare la frig. Efectele medic
considerabil — în comparație
tori — apariția catarelor resp
ginelor, laringitei acute, tra
ca și frecvența bolilor supura
ales a furunculozei.
Trebuie știut că dibasolul
sovietic, — utilizat (de obicei
pentru tratamentul bolii hip
mitor spasme.
Rămîne încă de cercetat da
în condițiile atît de diferite
microclimat, dibasolul va co
de „auxiliar al aclimatizării"
Cercetătorii se apleacă neo
blemelor adaptării organism
a asigura oamenilor cele ma
viață și de muncă.

Leonid P
Cercetător
Institutul de igie

Ah, aroma primei pipe...

Mirosul și misterele sale

Chimia celui de al treilea simț

Cineva deschide un flacon conținînd un parfum. Prin încăpere se răspîndește un miros plăcut de liliac, atît de puternic, de parcă sub fereastră ar fi înflorit o tufă cu frumoase flori albe sau violete. Simțul nostru olfactiv a reacționat la prezența parfumului în aer, am „simțit" mirosul de liliac. Ce poate fi mai banal? Dar dacă încercăm să analizăm mai adînc problema, apar neașteptat de multe probleme care încă nu sînt lămurite.

De ce miros substanțele? De ce unele răspîndesc un miros plăcut, pe cînd altele, dimpotrivă, sînt inodore sau miros urît?

În legătură cu răspunsul la prima dintre întrebările de mai sus s-au emis multiple și variate ipoteze. Din păcate nici una din acestea nu poate fi considerată mulțumitoare, deoarece, deși fiecare dintre ele explică un grup de fapte constatate experimental, încă nu a fost elaborată o teorie unitară, cuprinzătoare, cu ajutorul căreia să se poată lămuri toate aceste fapte.

S-a spus că pentru a impresiona mucoasa nazală, a intra în reacție cu ea și a provoca o anumită senzație olfactivă substanțele trebuie să fie volatile. Conform acestei teorii, reacțiile respective se produc cu viteze foarte mari.

O obiecție serioasă adusă acestei explicații este faptul, constatat experimental, că există substanțe ca de exemplu argilele, unii oxizi metalici și altele, care, deși nevolatile, totuși miros.

După părerea altor cercetători, pentru ca o substanță să miroase nu este necesar ca moleculele ei să ajungă pe mucoasa nazală. Ei susțin că senzația olfactivă se datorește unor unde electromagnetice emise de substanța respectivă. Din păcate și această explicație este vulnerabilă. Dacă ea ar fi corectă, atunci introducerea unei substanțe mirositoare într-o pungă de polietilenă, de exemplu, nu ne-ar împiedica să-i percepem mirosul, căci polietilena lasă să treacă undele electromagnetice de 8—14 microni, pe seama cărora se pune olfacția.

Dacă n-ar fi decît faptele menționate care ar necesita o explicație și încă problema ar fi complicată. Dar mai sînt atîtea altele! S-a constatat, de pildă, că miros numai substanțele cu o anumită masă moleculară, care trebuie să nu fie nici prea mică, dar nici să nu depășească cifra de 400.

S-a încercat, prin sistematizarea substanțelor mirositoare cunoscute precum și a altora noi, să se facă o legătură între această însușire a lor și compoziția chimică. În această ordine de idei, s-au precizat așa-numitele „grupări active". Ele conțin, împreună sau separat, elemente ca oxigenul, sulful, arsenul, selenul, fosforul.

S-ar putea presupune că dacă într-o moleculă numărul unor asemenea „grupări active" crește, se intensifică și mirosul ei. Experiențele au arătat, însă, că lucrurile nu se petrec așa. Ba dimpotrivă, în multe cazuri, prezența mai multor „grupări active" are drept consecință slăbirea mirosului sau chiar dispariția lui. Am spus că acest lucru se constată în multe cazuri, dar sînt și excepții.

Dacă între unii atomi din moleculă, în locul unei legături simple există o legătură dublă, ne putem aștepta ca substanța respectivă să aibă un miros plăcut iar dacă legătura este triplă — un miros neplăcut. Din păcate și această regulă prezintă excepții.

Din cele arătate se desprinde clar că în tehnologia esențelor și a parfumurilor, precum și a altor substanțe mirositoare sîntem nevoiți să ne conducem de la caz la caz după reguli și rețete mai mult sau mai puțin empirice, mai mult sau mai puțin particulare.

Analizele diferitelor esențe și parfumuri au arătat că ele reprezintă de fapt adevărate „simfonii ale mirosurilor". Ceea ce percepem noi ca „miros de liliac", din exemplul cu care începe expunerea noastră, reprezintă în realitate un „buchet" format din nu mai puțin patrusprezece substanțe mirositoare. În cazul altor parfumuri, numărul componentelor poate fi mult mai mare, ajungînd la 40-50.

Substanțele bine mirositoare au fost cunoscute de oameni de foarte mult timp. Cine nu cunoaște „aromatele" din antichitate sau „mirodeniile" în căutarea cărora porneau corăbiile din epoca marilor descoperiri geografice?

Fiind extrase din diferite plante sau animale prin procedee adesea complicate, necesitînd uneori cantități mari de materie primă pentru obținerea unor infime cantități de esență, prețul lor a fost (și este!) foarte ridicat. Chiar în zilele noastre, cînd realizările tehnologice permit perfecționarea metodelor de extracție, parfumurile naturale ajung la prețuri de neînchipuit. Un kilogram de ulei de iris costă cît un automobil! În plus, ca orice cultură, plantațiile de pe care se culeg fructele, rădăcinile, scoarța sau alte părți ale plantelor din care se extrag esențele, sînt dependente de evoluția vremii, de succesiunea zilelor ploioase și a celor cu soare, de bolile plantelor, de vîrsta lor etc.

De aceea, în institute și laboratoare, paralel cu cercetările pentru analiza diferitelor substanțe mirositoare și cu încercările de a generaliza rezultatele obținute, s-au făcut și se fac încercări de a obține asemenea substanțe pe cale sintetică. Cu asemenea studii se ocupă și Institutul de cercetări științifice în domeniul substanțelor mirositoare naturale și sintetice din U.R.S.S. În această direcție s-au obținut rezultate remarcabile. În loc de a se extrage uleiul de iris din bulbii plantelor respective, în laborator se prepară ironul, principala substanță care-i dă mirosul. O metodă de sinteză a ironului a fost elaborată de colectivul condus de candidatul în științe chimice N. I. Skvorțova. Nenumărate sînt esențele obținute pe cale artificială. Unele miros ca santalul, ca ambra, ca menta, altele ca verdeața proaspătă sau ca felurite fructe.

Am arătat mai înainte că în componența unui parfum intră foarte multe substanțe. Odată obținute în laborator, se pune problema combinării acestor substanțe, a găsirii celui mai potrivit „buchet" de la caz la caz și în funcție de domeniul de folosire al viitorului „parfum". Căci substanțele mirositoare nu sînt folosite numai în parfumerie, ci și în medicină, ca adaosuri la diferite unguente și medicamente, în industria alimentară. S-a stabilit că în mare măsură senzațiile gustative depind de mirosul alimentelor. Nu degeaba, dacă avem guturai, mîncarea ni se pare lipsită de gust!

Fiziologii au stabilit că mirosurile influențează, fie în bine, fie în rău, dispoziția și capacitatea de muncă a omului. Această problemă se află în studiul multor institute de igienă a muncii din U.R.S.S.

În fabricarea esențelor și parfumurilor, în elaborarea de rețete noi, pe lîngă aparatura cea mai modernă și mai sensibilă, un rol deosebit de important îi revine „celui mai vechi instrument" în acest domeniu — nasul. La orice fabrică la care se produc asemenea substanțe, ca și la oricare institut, există „specialiști ai mirosului", dotați cu un simț olfactiv deosebit de acut. Ei au același rol ca și degustătorii de vinuri și, în ultimă instanță, ei sînt cei care hotărăsc compoziția definitivă a „buchetului". Este interesant de menționat că încercările de a se construi aparate care să înlocuiască organul olfactiv al omului nu au dus pînă în prezent la rezultate mulțumitoare.

D. Camboli
Institutul Politehnic-București

MUNCA ȘI MUZICA

Revista franceză „Entreprise" a relatat cititorilor despre un experiment interesant care s-a făcut la Institutul național de transfuzii de sînge. În timpul unei operații, efortul chirurgilor a fost dublat tot timpul de un program muzical cu caracter liniștitor. Revista subliniază că datorită bunei alegeri a muzicii, sunetelor melodioase și ritmului domol, riscul de colaps pentru pacient a fost eliminat.

Într-adevăr, muzica are o uriașă putere de influență asupra psihicului. Această mare însușire a ei a sugerat ideea de a folosi înrîurirea binefăcătoare a melodiilor și ritmului în uzine.

S-a observat că productivitatea muncii nu este aceeași în cursul programului de lucru. Dimineața, la începutul schimbului, e mai scăzută. După o oră-două muncitorul „intră" în ritm și îndeplinește operațiile cu rapiditatea necesară. Către prînz productivitatea scade din nou.

Nu s-ar putea, însă, să se lucreze din prima clipă într-un ritm înalt și cu concentrarea necesară? Această cerință o ridică producția modernă mecanizată și în ajutorul ei vine muzica. Ea nu numai că are o acțiune „mobilizatoare" asupra organismului, dar totodată contribuie la destinderea încordării nervoase, a oboselii din cauza automatismului operațiilor monotone.

Ziarul „Izvestia" a deschis, recent, o discuție pe această temă. În cadrul ei cercetătorul științific V. Șvili se oprește asupra aspectului economic și social al problemei dezbătute iar dr. P. Anohin, membru al Academiei de Științe Medicale a U.R.S.S., face un comentariu științific.

De ce sunete diferite prin tonalitate și îmbinarea lor acționează diferit asupra stării noastre? Iată ce răspunde savantul sovietic. Vibrațiile sonore percepute de organele de auz acționează asupra unei anumite porțiuni precise a scoarței cerebrale. Tonalitățile minore cer, de exemplu, organismului un consum de energie mai mare decît cele majore. Această concluzie este confirmată și de faptul că în cazul combinațiilor de sunete minore reflexul condiționat se formează mai repede decît la tonalitățile majore.

Alegerea programelor muzicale — arată acad. Anohin — este o treabă complicată. Trebuie să se țină seama de mulți factori: caracterul muncii, tipul de activitate nervoasă a omului, în sfîrșit, gustul și gradul de pregătire al celor cărora le este destinat programul. „E absolut limpede că una și aceeași muzică produce impresii diferite asupra oamenilor. Și totuși, o folosire inteligentă a melodiei și ritmului poate deveni un factor activ în crearea bunei dispoziții atît de necesare în procesul muncii, în înlăturarea oboselii și a emoțiilor neplăcute" — conchide savantul.

În aceste condiții se poate presupune că muzica va deveni un element nelipsit în ambianța întreprinderilor industriale.

I. C.

Scriitori romîni în limba rusă

M. SADOVEANU: „Locul unde nu s-a întîmplat nimic"

Recent, în Uniunea Sovietică a apărut un nou volum de povestiri de Mihail Sadoveanu, sub titlul uneia dintre ele: „Locul unde nu s-a întîmplat nimic". În afara acestei povestiri, volumul mai include alte cîteva proze bine cunoscute din creația marelui maestru al literelor romînești, cum sînt: „Haia Sanis", „Ionică", „Tu m-ai iubit", „O zi, ca altele" etc.

În prefața volumului, semnată de I. Kojevnikov, se face o interesantă analiză a operei lui Sadoveanu, analiză ce se intemeiază pe faptul că numeroase lucrări reprezentative din creația scriitorului au fost traduse în limba rusă și au apărut în tiraje mari, bucurîndu-se de aprecierea unor cercuri largi de cititori.

Subliniind caracterul popular al operei sadoveniene prefațatorul insistă asupra capacității scriitorului de a înfățișa valorile durabile ale spiritualității romînești, marea lui artă de peisagist de o factură originală, în care personajele și natura se însuflețesc reciproc.

Cît despre povestirile din volumul amintit mai sus, Kojevnikov scrie că „cu toate că sînt atît de diferite între ele prin tematică, sînt însă strîns unite prin umanismul autorului, un mare cunoscător al inimii oamenești" și-l consideră pe Sadoveanu ca pe un mare „poet liric, un virtuoz peisagist, precum și un subtil psiholog".

Șt. G.

ZILELE SĂPTĂMÎNII

de Otia Iosseliani

(R.S.S. Gruzină)

În casă sînt mii de lucruri de făcut. Mii de lucruri mici, care nu se mai isprăvesc niciodată și care ne așteaptă cînd ne întoarcem de la cîmp. Sîntem obosiți. Rupți de oboseală. De cum se lasă seara ne doboară somnul. Cartea ne cade din mînă, ziarele zac nedesfăcute pe masă.

Sînt mii de lucruri de făcut într-o casă. Dar trebuie să muncim în primul rînd pe ogorul colhozului. Sîntem tineri. Săptămîna e plină de tot felul de treburi. Zilele sînt scurte, nopțile și mai scurte. Sărbători sînt destul de puține și cu cît zilele de lucru sînt mai grele, cu atît sărbătorile sînt mai frumoase.

Într-o seară răcoroasă am avut parte de o sărbătoare neașteptată. Numai ce am pus capul pe pernă și am și adormit... Prin somn aud:

— Sisso,Sisso,dragul meu...

Vocea nevesti-mi e grozav de emoționantă.

— Ce s-a întîmplat, iubito?

— Sisso! șoptește iar Teona.

Nu izbutesc să-mi dau seama dacă rîde sau plînge.

— Sisso!

— Ce-i cu tine?Ai visat urît?

— Nu, Sisso. Nu.

— Teona, ce ai?

Aprind lumina.

— Stinge, Sisso, stinge, te rog.

Și din nou se pornește pe plîns, sau pe rîs, nici eu nu știu.

— S-a mișcat, Sisso!

— Ce s-a mișcat? Casa? Pămîntul?

— Culcă-te, o să-ți spun, îmi șușotește la ureche.

Înțeleg în sfîrșit despre ce e varba.

— Teona, de ce nu mi-ai spus pînă...

— Culcă-te! Culcă-te!

Dar nu mai pot sta culcat. Vreau să fac lumină în toate odăile, să deschid fereastra, să strig:

— Ei, oameni buni! Ascultați cu toții! Vecini, ascultați-mă! S-a mișcat o făptură în casa mea. Da, da, aici, sub modestul meu acoperămînt, a început o viață nouă.

Praf și pulbere s-a ales din somnul meu. Oboseala a pierit. Încerc să mă stăpînesc, să mă potolesc, ca să-l pot auzi cum mișcă, cum răsuflă. Încerc, dar nu izbutesc. Ceva uriaș mă copleșește, nu mă lasa să mai stau locului, să mă întind iar pe pat.

— Sisso, îmi spune încetișor nevasta — nu, acum nu mai e numai nevasta mea, e mamă, izvor de viață — Sisso, nu te mai frămînta atît! Dormi! Ne așteaptă o zi de muncă.

Noaptea se scurge treptat. Ne așteaptă o zi de muncă. Teona adoarme liniștit și adînc. Îi aud răsuflarea. Îi văd pieptul cum se ridică și coboară și mi se pare că ascult respirația celor două ființe din ea. O altă femeie, o femeie deosebită se odihnește alături de mine, o mamă-Teona necunoscută. Necunoscută și în același timp atît de cunoscută, de apropiată, de dragă.

— Ce e?

Nu pot să dorm. Mă ridic cu grijă, mă duc în vîrful picioarelor la fereastră și o deschid.

Pe cer e puzderie de stele. Vreau să le număr. Care o fi a noastră? Care e cea a copilului meu? Poate că aceea care scînteiază la marginea boltei sau poate că cealaltă, care strălucește deasupra acoperișului nostru,cu atîta putere încît te dor ochii cînd o privești! Și eu care n-o văzusem pînă acum!

Pisica mi-a auzit pașii și zgreapțănă la ușă.

— Pleacă, îi spun cu mînios. Pleacă, animal nesuferit! Ai să-i tulburi somnul!

Ies în cerdac. Răcoarea nopții îmi mîngîie obrajii. Iarba e plină de rouă. Ce bine trebuie să fie să mergi desculț prin rouă. Dar nu pot pleca din casă. Nu pot!

Pisica mi se lipește de picior. O iau în brațe, îi netezesc blana și-i spun:

— Tisso, tu ești o mîță deșteaptă. Așa că nu mai zgîria la ușă, te rog. Nu poți să dormi și tu o noapte în hambar? Ți-e frig? Vîră-te într-o claie de fîn. Numai umblă cu grijă, Tisso, te rog mult, umblă cu grijă...În curînd o să se joace cu tine. O să leg o bucățică de hîrtie de un capăt de sfoară și o să se joace cu tine.Dar acum fii cuminte.

Auzindu-mă că vorbesc, cățeaua vecinilor se repede în gard și începe să latre.

— Ai înnebunit, Mura? Ce te-a apucat? Acolo, în casă, un om... Nu, doi oameni se odihnesc și tu... Nu, tu nu pricepi nimic.... Încet, îți spun! Du-te în colțul celălalt al curții și latră cît poftești! Latră pe cine vrei, și pe dracul dacă îți place, dar nu aici. La noi în casă crește o viață nouă. Ei nu-i plac lătrăturile. Viața are nevoie de liniște... Du-te!

Ușoară, noaptea pășește tiptil peste lume, peste satul nostru, peste casa noastră.

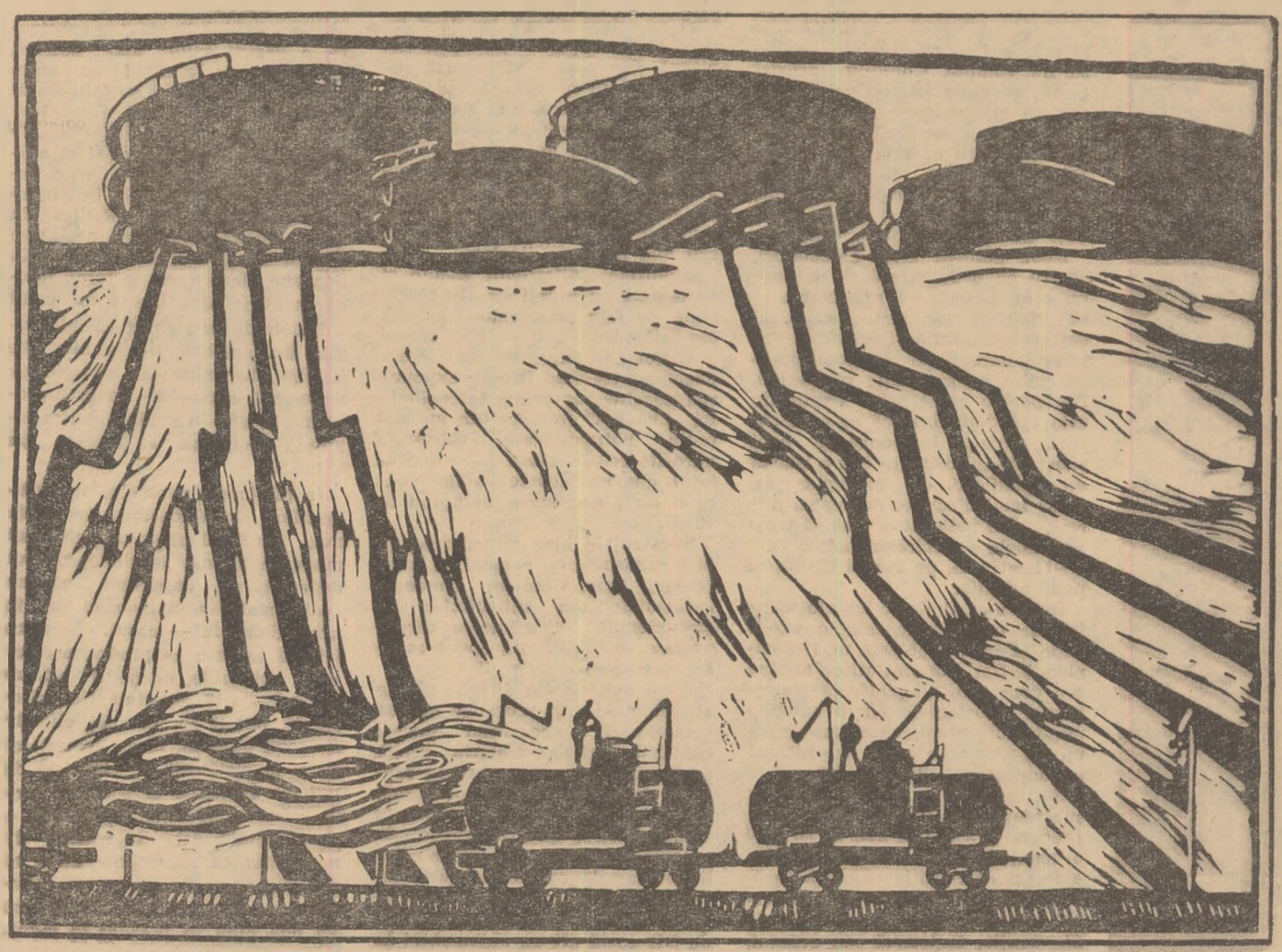

Pomparea petrolului (linogravură) de R. BABAEV

● NOTE ● NOTE ● NOTE ● NOTE ● NOTE ● NOTE ● NOTE ● NOTE ● NOTE ● NOTE

Rogers Lubock, directorul general al editurii londoneze „Putnam and Company" a petrecut recent zece zile în staniță Veșenskaia, ca invitat al lui Mihail Șolohov.

Rugat de un ziarist sovietic să-i împărtășească impresiile, Lubock a declarat:

— Staniță Veșenskaia e un loc minunat. I-am văzut trăind pe eroii lui Șolohov, mă întîlneam cu ei la tot pasul. Relațiile mele cu Șolohov datează de multă vreme. Legăturile de afaceri dintre editura noastră și scriitor, au început în 1934. De atunci am publicat de mai multe ori romanul „Pe Donul liniștit", într-un tiraj total de circa 200 000 de exemplare. „Pămînt deșelenit" și povestirile lui Șolohov au avut și ele tiraje de zeci de mii de exemplare

Mihail Șolohov — *a continuat editorul britanic* — este un excepțional interlocutor și povestitor. Discuțiile noastre despre literatură, cărți noi și în genere despre cultură mi-au rămas adînc gravate în minte.

●

„Literaturnaia gazeta" a inaugurat o formă originală de contact cu cititorii — așa-numitele „ediții vorbite". Lucrurile se desfășoară cam așa: mai întîi iau cuvîntul doi-trei membri ai colegiului redacțional care expun ascultătorilor cîteva probleme literare la ordinea zilei, apoi urmează partea beletristică — cu recitări din ultimele lucrări ale colaboratorilor publicației. După cum aflăm dintr-un număr recent din „Literaturnaia gazeta", o asemenea „ediție vorbită" a avut loc în Parcul de cultură și odihnă Izmailov și s-a bucurat de o entuziastă participare a publicului.

●

Presa literară anunță organizarea unui concurs unional pentru cele mai bune cîntece despre munca și viața muncitorilor sovietici. Concursul este organizat de Consiliul Central al Sindicatelor, Uniunea compozitorilor și Uniunea scriitorilor din U.R.S.S. și are drept scop stimularea unui repertoriu de cîntece pentru coruri, soliști și ansambluri vocale menit să exalte eroismul în muncă, frumusețea și bogăția interioară a omului sovietic, grandiosul elan al poporului în construcția comunistă. Concursul va avea două faze — una care se desfășoară în ținuturi, regiuni și republici între 20 iulie și 20 septembrie și o a doua la Moscova, între 20 septembrie și 20 octombrie.

●

La Moscova se desfășoară în momentul de față cursuri internaționale de limba rusă cu participanți din Franța, Anglia, Italia, Belgia etc. Auditorii frecventează lecții de limba rusă, ascultă muzică rusească, învață să cunoască Moscova, vizitează întreprinderi, au întîlniri cu oameni ai muncii, artiști, scriitori. La 25 iulie a avut loc, la Casa centrală a literaților, o întîlnire între auditorii cursurilor de limba rusă și un număr de scriitori sovietici.

●

La 3 august s-a deschis la Leningrad o ședință lărgită a conducerii Comunității europene a scriitorilor care dezbate problemele romanului contemporan. Ideea acestei întîlnirii a încolțit anul trecut la Florența, cu prilejul congresului asociației. Delegația sovietică este alcătuită din Mihail Șolohov, Konstantin Fedin, Leonid Leonov, Ilya Ehrenburg, Alexandr Tvardovski, Vsevolod Kocetov, Boris Riurikov, Ivan Anisimov, Oles Goncear, Mihail Stelmah și alții.

NOTE ● NOTE ● NOTE ● NOTE ● NOTE ● NOTE ● NOTE ● NOTE ● NOTE ● NOTE

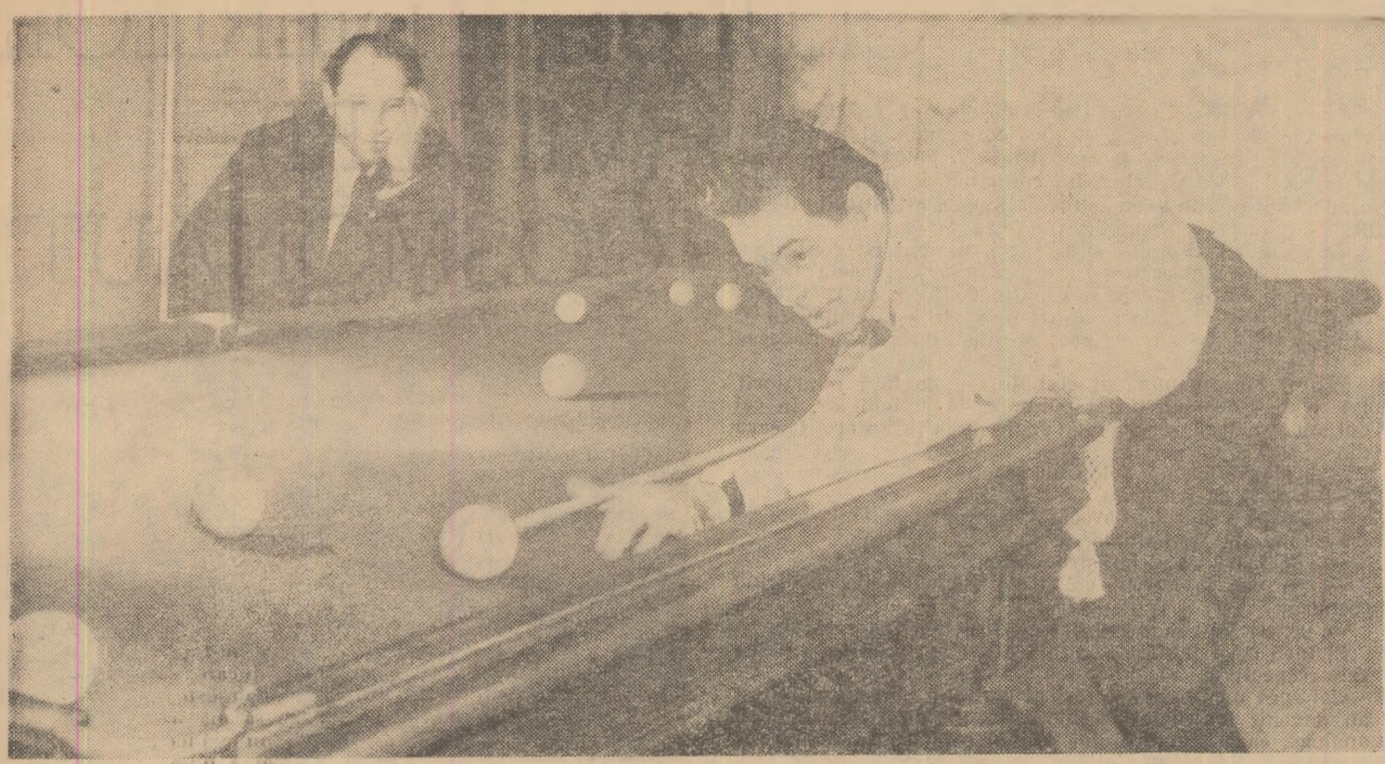

Pasiune în tot ceea ce face — aceasta e deviza lui Raikin, chiar și atunci cînd joacă biliard

Reportaj de culise

UIMITORUL ARKADI RAIKIN

La Arkadi Raikin nu se merge fără zîmbet. În timpul spectacolelor lui, sala plină pînă la refuz se cutremură de aplauze, în fiecare minut, de la prima pînă la ultima miniatură, pînă la ultima reverență a actorului.

Spectatorul care merge la Teatrul de miniaturi se gîndește cu plăcere la programul ce-l va viziona și zîmbește cu anticipație. Dar cum arată Raikin în culise, cînd nu-l vede publicul? Ce face marele actor de cealaltă parte a aplauzelor?

— Al doilea gong! — anunță asistenta de regie și actorii pornesc grăbiți spre culise. Iese și Raikin din cabină. M-a zărit. Îmi zîmbește amical, pornind pe coridor în întîmpinarea mea. Zîmbesc și eu, dar spre marea mea surprindere actorul trece pe lîngă mine, fără ca măcar să mă observe. Atunci cui i-a zîmbit Raikin? Pe coridor nu mai e nimeni.

— Nu zîmbea nimănui — îmi explică Rufina Roma, soția lui Raikin și actriță la Teatrul de miniaturi. Pur și simplu, în acea clipă era cu totul absorbit de scenă, era foarte departe de dv.

A sunat ultimul gong. După culise e adunat întregul colectiv — și actorii, și mașiniștii, și maistrul recuzitor. Dincolo de cortină răzbate pînă aici murmurul specific al sălii de spectacol. Primele acorduri ale uverturii. Ai fi îndreptățit să crezi că acum în culise totul a încremenit într-o așteptare înfrigurată. Dar actorii, strînși într-un grup vesel, gata să intre în scenă, se grăbesc să-și transmită ultimele noutăți. Numai în culisele din dreapta stă tăcut și gînditor Raikin. Face cîțiva pași de balet, soarbe o înghițitură de apă, cuprinde apoi cu privirea scrutătoare culisele: totul e în ordine. Într-o discuție pe care o avusesem nu de mult cu dînsul îmi mărturisea că înaintea fiecărei ieșiri pe scenă trăiește emoțiile debutului. Recunosc, nu l-am prea crezut dar acum aveam eu însumi ocazia să constat că lucrurile stau într-adevăr așa. Raikin e emoționat. Poate că emoția lui e cauzată de faptul că, în spectacol, el nu e numai „vioara întîia", ci și dirijorul talentatului ansamblu actoricesc. Raikin îmi afirma însă că emoția dispare o dată cu primul pas făcut pe scenă. Evident, afirmația nu trebuia luată „ad literam", dar, aproape fără voie, i-am urmărit primul pas la intrarea în scenă. Era un pas grăbit și sigur, cu care actorul pornea în întîmpinarea sutelor de perechi de ochi ce-l urmăreau cu o vie atenție.

Spectatorul este dinainte pregătit pentru întîlnirea cu Raikin și e convins că acesta nu-l va dezamăgi. Unii actori ar încerca poate să profite de această slăbiciune a publicului, gîndind, conform dictonului, că „spectatorul iubește, spectatorul iartă". Raikin însă e intransigent. Mi s-au relatat anumite întîmplări care demonstrează cît de sever poate fi la repetiții acest om de obicei atît de bun. E necruțător și cu sine, și cu ceilalți.

În schimb, nimeni în teatru nu știe să se bucure cu atîta sinceritate și înflăcărare ca dînsul de succesul tovarășilor. L-am urmărit odată în timp ce asculta un scheci interpretat în avanscenă de doi tineri actori. În sală se rîdea — era foarte firesc. Dar cu totul neașteptată mi s-a părut în acel moment comportarea lui Raikin. Rezemat de speteaza unui fotoliu, dînsul rîdea pe înfundate, la fel cu cel mai obișnuit spectator. Mai era o secundă pînă la intrarea sa în scenă, dar el nu se putea potoli. Repeta doar printre hohotele de rîs: „Bravo, băieți! Strașnic!"

Dar o dată cu ridicarea cortinei, Raikin s-a transformat cît ai clipi. Înfățișarea lui era total diferită de cea pe care o văzusem în urmă cu o secundă. Omul care nu-și putuse stăpîni rîsul s-a prefăcut într-un birocrat mărginit. Talentul lui Raikin de a se transforma, de a suferi metamorfoze fulgerătoare, a devenit acum un lucru obișnuit. Spectatorilor le place îndeosebi cînd Raikin începe să lucreze cu măști. De cîte ori n-am avut prilejul să aud exclamații entuziaste: „Dar cum îi izbutesc asemenea transformări?"

Cum procedează? Cred că Arkadi Raikin nu va fi prea supărat pe mine dacă voi divulga unele din secretele sale.

Într-o miniatură Raikin joacă concomitent două personaje, un profesor în vîrstă — om inteligent — și un contopist șmecher, nerușinat. Cum pleacă unul, apare imediat celălalt. Numărul are ca fundal un paravan pe care e desenată o bibliotecă. După paravan stau în semicerc artiștii care nu joacă în numerele imediat următoare. Fiecare ține cîte o parte a costumului unuia dintre eroi. Raikin-profesorul se îndreaptă cu pași rari spre paravan. O dată ajuns acolo, Raikin-actorul începe să alerge de-a lungul paravanului și din mers este îmbrăcat cu vestonul, i se înmînează mantaua de ploaie, șapca și servieta, i se fixează peruca și iată-l pe Raikin-contopistul făcîndu-și apariția pe scenă. Am cronometrat — pentru întreaga transformare a fost nevoie doar de... două secunde. Dar Raikin n-ar mai fi Raikin dacă s-ar limita la acest travesti cu totul exterior. În cele două secunde, bătrînul profesor, persoană cam naivă, împrăștiată și foarte simpatică s-a transformat într-un tînăr infatuat, impertinent, și aceasta nu numai în înfățișarea exterioară, ci și în întreaga lui psihologie.

Raikin se metamorfozează uneori și cînd nu este absolut necesar. În aceeași miniatură, cei doi eroi se întîlnesc în cele din urmă după paravan. Între ei are loc o discuție aprinsă. Timp de aproape un minut și jumătate spectatorul nu-l vede pe Raikin, iar Raikin nu-l vede pe spectator. În acest minut și jumătate artistul continuă să joace. Și nu numai cu glasul, dar și cu fiecare mușchi al feței, ca și cum s-ar afla la rampă. După spectacol l-am întrebat dacă acest lucru este necesar, de vreme ce spectatorul tot nu vede personajele. „În schimb le aude!" mi-a răspuns categoric Arkadi Raikin

Că Raikin este îndrăgostit de meseria lui nu este pentru nimeni o noutate. Dar e îndrăgostit de ea în așa măsură încît chiar și atunci cînd se află în culise continuă să joace acolo rolurile pe care în acel moment le interpretează în fața publicului ceilalți actori. Mi s-a povestit că odată era atît de absorbit de rol încît nu s-a mulțumit doar să rostească replicile, ci gesticula în același timp cu actorul de pe scenă și la un moment dat, cînd acesta trebuia să se prăbușească pe podea, în culise a căzut cu zgomot și Raikin.

În timpul unei miniaturi mă aflam împreună cu dînsul în culise și urmăream numărul de pe scenă. Miniatura se numea „Ciinii". De la rampă se auzeau lătrături asurzitoare. Deodată, din apropiere, s-a pornit un lătrat subțire, ascuțit. M-am uitat la Raikin. Uitînd cu totul de sine, își lungise gîtul înainte și opintindu-se tot, lătra cît îl ținea gura.

Apoi s-a întors nemulțumit spre mine. „Îi auzi ce prost latră? Iată cum trebuie!" Și din nou, din culise, s-a alăturat corului cîinilor un lătrat subțire și impertinent.

Am coborît apoi în sală. O veselă atmosferă sărbătorească o inundase de la un capăt la altul. M-am gîndit că ea n-ar putea fi atît de veselă și de spontană dacă acolo, în culise, nu s-ar munci atît.

Mihail Stoianov

REVIAR

Sub titlul „Centenarul „dinastiei" Durovilor", revista „Sovetskaia kultura" a publicat un interesant articol consacrat aniversării a o sută de ani de la nașterea lui Vladimir Leonidovici Durov, întemeietorul celebrei familii de dresori ai cărei membri slujesc din tată în fiu arena circului. Durovii, a căror faimă a făcut de mult ocolul lumii, sînt inițiatorii unor procedee neobișnuite în dresura animalelor, făcîndu-le să acționeze independent și să interpreteze anumite roluri în mici scenete, bazate pe aptitudinile fiecăruia. Aceasta este și criteriul care a stat la baza organizării „Colțului lui Durov", renumitul teatru de animale din Moscova.

Curînd după Festivalul filmului sovietic de la Roma, la care a fost prezentă o delegație de cineaști avînd printre membrii săi pe actrițele Tamara Siomina și Larisa Golubkina, a început un Festival al filmului sovietic în capitala Venezuelei. Desfășurat în sala celui mai mare cinematograf din Caracas, festivalul a cuprins cîteva dintre succesele cinematografiei sovietice din ultimii ani. O puternică impresie a produs asupra publicului filmul lui Serghei Bondarciuk, „Soarta unui om". Presa venezueliană subliniază că principala trăsătură a filmelor sovietice prezentate este umanismul lor.

Cel de al XV-lea Festival internațional al filmului pentru copii încheiat de curînd la Veneția a întrunit 53 de filme din 16 țări. Juriul Festivalului, prezidat în acest an de Serghei Obrazțov, directorul Teatrului central de păpuși din Moscova, a atribuit, cu unanimitate de voturi, trei dintre principalele premii producțiilor sovietice: „Pasărea oarbă" (premiul I), „La hotarul dintre două lumi" (premiul II) și „Fii om, Barabankin!" (premiul III). Marele Premiu al Festivalului a fost conferit filmului polonez „Întoarcere romantică".

În ultima vreme, celebra colecție de tablouri a Galeriilor Tretiakov din Moscova a început să călătorească prin țară. Ea a urmat un lung itinerar, poposind la Bratsk și în Orientul Îndepărtat, în Ucraina, Crimeea, la Țelinograd și în ținutul Caucaz, în republicile baltice. Și nu este vorba numai de expoziții de reproduceri și fotoreproduceri, ci și de căl'oria unui însemnat număr de lucrări originale ale colecției. Două asemenea expoziții de piese originale au circulat în 11 orașe, fiind vizitate de peste două sute de mii de iubitori ai artei.

Vă prezentăm

O NOUA PIESA A LUI ANATOLI SOFRONOV

„Păziți-vă fiii" este titlul unei noi piese de Anatoli Sofronov, apărută în paginile revistei sovietice „Teatr".

Cunoscutul autor de comedii atacă de astă dată o problemă extrem de importantă și foarte actuală, într-o piesă „scrisă cu înflăcărare și emoție de un contemporan, despre contemporani" cum o definește scriitorul Natan Ribak, într-un articol apărut în „Literaturnaia gazeta".

Acțiunea se petrece în zilele noastre în casa familiei Kovaliov. Pavel Stepanovici, capul acestei familii, fost secretar al unui Comitet regional de partid, în prezent pensionar, își petrece mai tot timpul în tovărășia prietenilor săi Tepleașin, Barbarisov și Goll. Acesta din urmă, încearcă să trezească în Kovaliov nemulțumirea față de inactivitatea în care se află. Kovaliov respinge, însă, aceste tentative, cu toate că timpul îi prisosește, provocîndu-i o neplăcută senzație de inactivitate. Kovaliov nu-și dă seama că ar avea de desfășurat o muncă importantă, plină de răspundere și în același timp hotărîtoare și anume educarea propriului său copil. Irina, fiica lui Kovaliov, ca și Kirill, fiul lui Goll, ca și Maxim, fiul lui Tepleașin, fac parte din tînăra generație crescută în anii care au urmat războiului. Sofronov surprinde în piesă o seamă de trăsături caracteristice: fără să fie vorba de deosebiri radicale, această generație diferă în mod firesc de aceea care i-a precedat.

Între timp Kovaliov își găsește o ocupație care-l absoarbe cu totul: scrie. Nimeni din cei care-l înconjoară nu știe ce anume scrie și lucrul devine pînă la urmă îngrijorător. Chiar și prietenul și succesorul său, Rodicev, noul secretar al Comitetului regional de partid, care-l vizitează, pus la curent cu pretinsa lui criză sufletească de către familie și prieteni, crede la un moment dat că fostul secretar este pe punctul de a-și pune capăt zilelor. În realitate, Kovaliov așterne pe hîrtie un fel de raport despre propria sa activitate închinată partidului. El simte nevoia să facă acest lucru din recunoștință față de partid și nicidecum dintr-o depresiune sufletească. Căci pretinsa lui criză se reduce la o vagă nostalgie față de anii de înflăcărată activitate.

Fiodor Fiodorovici Goll, tatăl lui Kirill, este determinat la un moment dat, printr-un concurs de împrejurări, să se îndoiască de loialitatea fiului său Fiodor, căzut la datorie în timpul războiului. În cele din urmă, însă, se dovedește că fiii sînt demni de părinții lor și că divergențele — neînsemnate de altfel — dispar în fața țelurilor comune. Părinții descoperă că noua generație este înzestrată cu „maturitate și răspundere" și că rolul lor este de a-și educa și stimula copiii în acest sens. „Sîntem părinți — spune Kovaliov în finalul piesei Avem ce face în viață Sîntem obligați să ne păzim fiii! Pînă la ultima noastră suflare. Să veghem asupra copiilor rămași în viață!" Autorul își analizează cu multă sensibilitate personajele, diferențiindu-le cu îndemînare. Acțiunea captează de la început și menține pînă la capăt atenția cititorului.

Noua piesă a lui Sofronov e o investigație în cele mai subtile probleme de viață. Autorul dezvoltă ideea că părinții au datoria să vegheze asupra copiilor nu numai pentru că le-au dat viață, ci și ca tovarăși mai vîrstnici, care într-o zi vor preda schimbului lor, tinerei generații, sarcina de a duce mai departe opera începută de ei — înfăptuirea noii și generoasei orînduiri comuniste.

Lia Marmeliuc

Secretară literară a teatrului „Lucia Sturdza Bulandra"

estetica și viața

La Moscova s-a deschis nu de mult o expoziție a artiștilor de la fabrica de porțelan din Dulevo, localitate vestită prin tradiția artei porțelanurilor. Exponatele: servicii de ceai și de cafea, vaze de flori, statuiete, farfurii și alte obiecte de uz casnic și decorative, produse ale muncii unui colectiv de peste cincizeci de artiști, se disting prin linia lor elegantă, modernă. Ele se înscriu în efortul general de a introduce frumosul pe scară largă în viața de toate zilele.

Colectivul fabricii de motociclete din Serpuhov, în colaborare cu Institutul de cercetări științifice în domeniul construcției de automobile, a creat un nou tip de automobil, „Sputnik". Iată cum îl prezintă unul din autorii lui, constructorul principal A. Strelnikov: „Linii moderne, avîntate. Interiorul confortabil cu patru locuri. Geamuri care permit o vizibilitate perfectă. Motorul și transmisia de putere formează un singur bloc și sînt plasate în spate. „Sputnik" e miniatural: lungimea — 3,10 m; lățimea — 1,40 m. La 100 de kilometri consumul de benzină e de numai 4,5 litri. Mașina este o îmbinare a frumosului cu utilul".

„Chimia se instalează în locuințe" — cam așa s-ar putea intitula expoziția care s-a deschis la fabrica „Balakirev" din Moscova și care demonstrează că obiectele de uz casnic făcute din fier sau fontă, grele, incomode își cam trăiesc ultimele zile. Locul lor îl vor ocupa obiectele de polietilenă, care sînt mai ușoare, nu se sparg, se spală bine.

Faceți cunoștință: „Spidola", aparat de radio portativ cu tranzistori, ultimul produs al uzinei „V.E.F." din Riga. Are toate lungimile de undă, șase baterii, poate funcționa fără întrerupere timp de 200 de ore, cîntărește 2 kilograme și pe deasupra este și frumos.

CLUBUL TINERILOR (VIITORI) COSMONAUȚI

Au trecut de atunci mai bine de doi ani. La 12 aprilie 1961, exact în ziua cînd primul cosmonaut al lumii Iuri Gagarin își lua zborul la bordul lui „Vostok-1", a fost creat la Leningrad Clubul tinerilor cosmonauți. Și el constituia o „premieră", fiind cea dintîi asemenea organizație de pe glob.

Că membrii clubului sînt tineri, nimeni nu contestă: vîrsta lor nu depășește pe cea a elevilor de școală medie. Că sînt și cosmonauți e mai puțin conform cu realitatea. Nici unul din ei nu a călătorit în spațiile interplanetare. „Nu a călătorit *încă*", ar preciza dînșii dacă ar citi această frază.

Primii zece membri ai clubului — de fapt fondatorii lui — au totuși un bogat palmares la activul lor. În cei doi ani și mai bine care s-au scurs de la înființare, fiecare din ei:

— a zburat pe un avion cu reacție,
— a sărit cu parașuta,
— s-a antrenat în barocameră,
— a învățat radiofonia,
— și-a însușit bazele astronomiei,
— s-a pus la curent cu unele elemente de medicină cosmică,
— practică în mod regulat cultura fizică și sportul.

Și încă ceva important: toți sînt elevi fruntași în clasele respective.

Cei zece membri-fondatori ai clubului din Leningrad au devenit instructori-cosmonauți în diferitele cluburi analoge, care s-au înființat pentru copii și tineret pe tot cuprinsul Uniunii Sovietice.

Rețineți aceste figuri — încă naive, încă timide, încă puerile. Cine știe dacă una din ele nu este a primului om care va păși pe Lună!

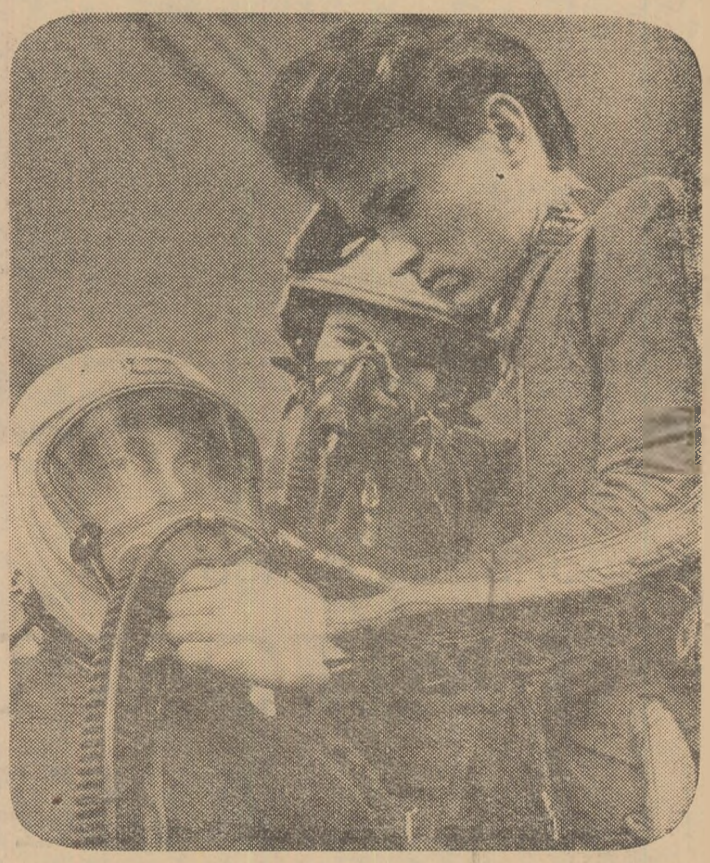

Anatoli Suhov, Valeri Novikov și Arkadi Ivanov se pregătesc pentru antrenamentul în costume speciale

Sașa Gaidov în camera „tăcerii"

Anna Ermakova rezolvă o problemă de astronomie

Katia Essaulova, Mișa Gornii și Andrei Tolubeev învață să manevreze telescopul

Cîți Don Juani au existat?

Literatura universală cunoaște circa 140 de lucrări consacrate lui Don Juan. Ca și doctorul Faust, Ullenspiegel sau baronul Münchausen, Don Juan a existat în realitate.

El a apărut pentru prima dată în literatură în 1630, în piesa dramaturgului spaniol Tirso de Molina, „Seducătorul din Sevilla". Subiectul piesei a fost inspirat de viața unui nobil, don Juan Tenorio, care a trăit pe vremea regelui castilian Pedro cel Crud. Părtaș la orgiile pomenitului rege, Don Juan a răpit-o pe fiica comandorului De Ulloa, pe care l-a ucis. Dar — vai! — tribunalul nu-l putea judeca pe amicul regelui. Și atunci călugării franciscani s-au hotărît să-l pedepsească ei. Dîndu-i o întîlnire, în numele unei femei, chiar lîngă statuia comandorului, l-au asasinat și au răspîndit zvonul că diavolul l-a luat cu sine.

Canavaua subiectului — așa cum a țesut-o Tirso de Molina, a fost respectată de aproape toți scriitorii care au abordat ulterior tema. Ei i-au dat, însă, un alt conținut și i-au adăugat nuanțe noi. Don Juan al lui Molière e numai finețe și grație: un cavaler galant, spiritual și plin de vervă. Dimpotrivă, Goldoni îl face pe al său „Don Giovanni Tenorio" un dezmățat de ultimă speță. În poemul „Don Juan", Byron zugrăvește un vîntură-lume nemulțumit de viață. Eroul lui a fost în Spania, în haremul sultanului turc, în Rusia, la curtea Ecaterinei a II-a, în înalta societate londoneză și, într-o intenție nerealizată a autorului, trebuia să-și încheie zilele ghilotinat, în Parisul revoluționar.

Într-un roman englez din secolul al XVIII-lea, „Clarisse Harlowe" al lui Richardson, apare un fel de alter-ego al lui Don Juan, al cărui nume va deveni sinonim cu desfrîul, josnicia, meschinăria: Lovelace.

Despre Don Juan au mai scris Hoffmann, Mérimée, Dumas, Gauthier, Musset, Baudelaire.

În literatura rusă, în afară de „Oaspetele de piatră" al lui Pușkin, sînt cunoscute poemul dramatic „Don Juan" de A. Tolstoi și poezia „Pașii comandorului" de A. Blok.

În această abundență de autori, o singură femeie a scris despre Don Juan, și anume Lesea Ukrainka, în piesa „Bărbatul de piatră". Scriitoarea axează piesa pe drama donnei Anna, femeie cu o puternică individualitate. Dragostea ei îl împinge pe Don Juan pe drumul împăcării cu societatea, ceea ce îl duce la moarte. „Bărbatul de piatră" — comandorul — acționează în final ca o forță neînduplecată a destinului.

(După „Smena")

Ca în anecdote

Doi, în mare:
— Iertați-mi indiscreția — intră unul în vorbă — dar de ce v-ați îmbrăcat în costum negru și cu pălărie cînd toți ceilalți poartă costume de baie?
— Iată de ce — îi răspunde liniștit al doilea: toți ceilalți înoată, pe cînd eu mă înec.

Două cămile merg prin pustiu.
— Orice s-ar spune și orice s-ar scrie despre noi — izbucnește una — mie totuși mi-e sete.

O pacientă în cabinetul medical.
— Spune-mi, doctore, ce exerciții de gimnastică îmi recomanzi pentru slăbit?
— Întoarceți capul de la dreapta la stînga și de la stînga la dreapta...
— Cînd?
— Cînd vi se oferă ceva de mîncare.

Luînd cunoștință de activitatea instituției, noul director se interesează:
— Ce face funcționarul acela blond de la fereastră?
— Nimic.
— Dar brunetul de la ușă?
— Nimic...
— Revoltător! Păi ăsta e un exemplu clasic de paralelism în muncă!

(După „Krokodil")

Versuri semialbe

— *Tovarășe redactor șef!*
— *Poftim.*
— *Data trecută mi-ați spus că scriu poezii prea lungi.*
— *Da, am spus.*
— *Am ținut seama de observația dumneavoastră și am adus o poezie scurtă, în versuri semialbe...*
— *Citește-o.*
— „Nu sînt poet, dar să știți
Că noaptea nu dorm deloc.
Azi spuneți-mi cum vreți,
Dar mîine voi fi cineva".
— *Și asta e prea lungă.*
— *Cum așa?!*
— *Ideea poate fi exprimată mai laconic.*
— *Adică?*
— *Dumneata scrii:* „Azi spuneți-mi cum vreți, dar mîine voi fi cineva". *De ce să anticipăm? Critica e bună, dar nu strică nici puțină autocritică... Șterge ultimele două versuri și vezi ce a rămas.*
— „Nu sînt poet...
Că noaptea nu dorm deloc".
— *Uite ce-i... Dacă un om nu doarme noaptea nu-i deloc obligatoriu, să fie poet. Dacă ar fi așa, ar fi milioane de poeți iar cititorii s-ar număra pe degete... Ia șterge și versul ăsta și citește ce a rămas.*
— „Nu sînt poet..."
— *Mai tare! Să te audă toți!*
— „Nu sînt poet!"
— *Astă spun și eu...*

G. Mahviladze

UMOR • UMOR

Profesorul iar s-a cufundat în studiu...
Desen de **A. Volkov**

— Ea e vedeta noastră, miss Marte!
Desen de **E. Gorohov**

— Mare lucru n-o fi, dar tot am prins cîte ceva...
Desen de **I. Sîcev**

Prevăzătorul
Desen de **I. Cerepanov**

— Pescarul ăsta o să fie eroul filmului meu pentru ecran lat.
Desen de **E. Gorohov**

— Semăn?
Desen de **I. Cerepanov**

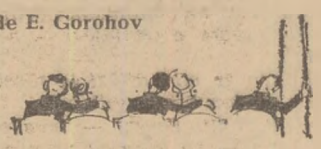

Cînd s-a aprins lumina...
Desen de **I. Cerepanov**

COMPLEXUL PENTRU INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI
C.I.L. BRAILA

PRODUCE:

PLACI AGLOMERATE CU RĂȘINI DE UREOFORMALDEHIDĂ DIN AȘCHII DE LEMN TRIPLU STRATIFICATE

ECONOMICE, STABILE, GROSIMI UNIFORME, RANDAMENT SPORIT LA CROIRE, PERFECT PLANE, FORMATE PRACTICE, SE POT FURNIRUI etc.

Domenii de utilizare:

MOBILIER, PLAFOANE, PEREȚI DESPĂRȚITORI, AMENAJĂRI INTERIOARE, VAGOANE TRAMVAIE, LAMBRIURI, CONSTRUCȚII NAVALE etc.

Greutate specifică 60 kg/mc. Grosimi: 8, 12, 16, 19, 22, 25 mm
Formate: 1.830/3.660, 1.830/1.830 mm, 2.440/1.830, 1.220/1.830 mm

COMENTARIUL „PRAVDEI"

Un eveniment de mare importanță

Opinia publică mondială salută cu căldură rezultatele pozitive ale tratativelor privitoare la interzicerea experiențelor cu arma nucleară în atmosferă, în spațiul cosmic și sub apă. Pretutindeni se consideră aceasta un mare succes pentru destinderea încordării internaționale și întărirea încrederii reciproce între state și popoarele lor, succes care dovedește că atunci cînd statele interesate o doresc și fac eforturi și cînd există o atmosferă de bună voință între marile puteri, se pot face pași înainte în reglementarea problemelor internaționale în condiții acceptabile pentru toți.

Dar opinia publică mondială își dă seama că aceștia nu sînt decît primii pași. Acordurile nu se extind asupra experiențelor subterane. Ele nu se referă la imensele stocuri de arme termonucleare. Interzicerea experiențelor atomice nu înseamnă încă încetarea cursei înarmărilor și, în consecință, nu poate îndepărta primejdia de război, nu poate ușura povara economică pe care o impune popoarelor cursa înarmărilor.

N-au fost înlăturate nici pe departe toate obstacolele care stau în calea aplicării în practică a Tratatului cu privire la interzicerea experiențelor termonucleare. În Statele Unite, „turbații" au fost mobilizați, pentru a lupta împotriva ratificării Tratatului de către Congres. Cercurile conducătoare din Franța și Germania occidentală își exprimă fățiș nemulțumirea. Militariștii și forțele reacționare ale imperialismului caută să-și intensifice activitatea. Iată de ce luptătorii pentru pace nu se pot considera pe deplin mulțumiți. Popoarele doresc pacea și luptă pentru ea. Datoria tuturor guvernelor este de a contribui la realizarea acestor aspirații. Guvernul Uniunii Sovietice nu-și precupețește eforturile în această direcție.

N. Blohin, președintele Academiei de Științe Medicale din U.R.S.S. scrie:

„Acordul realizat între guvernele U.R.S.S., Marii Britanii și Statelor Unite este o importantă măsură pentru a se pune capăt contaminării prin substanțe radioactive a mediului înconjurător al omului. Lupta pentru interzicerea experiențelor termonucleare nu este numai lupta pentru salvarea păcii. Ea este lupta pentru sănătatea generației prezente și viitoare.

Contaminarea radioactivă nu se manifestă numai sub forma bolii de iradiere, care apare atunci cînd omul este expus la doze importante de radiații. Acțiunea prelungită a radiațiilor în doze chiar foarte mici poate de asemenea dăuna omului. Ea contribuie la dezvoltarea unor maladii cum ar fi tumorile maligne.

Salutînd acordul, sînt profund convins că savanții din toate țările sînt la fel de satisfăcuți de elaborarea și de semnarea Tratatului și speră în realizarea unui acord cu privire la dezarmarea generală și totală".

Comitetul sovietic pentru apărarea păcii a publicat o declarație în care își exprimă, în numele opiniei publice sovietice, profunda sa satisfacție în legătură cu încheierea Tratatului dintre Statele Unite, Marea Britanie și Uniunea Sovietică cu privire la interzicerea experiențelor cu arma nucleară în atmosferă, în spațiul cosmic și sub apă.

Tratatul încheiat la Moscova răspunde speranțelor tuturor popoarelor. Luptătorii pentru pace de pe toate continentele au intervenit cu hotărîre, de-a lungul multor ani, în favoarea interzicerii experiențelor cu arma nucleară.

Interzicerea experiențelor cu arma nucleară în atmosferă, în spațiul cosmic și sub apă reprezintă primul pas important pe calea interzicerii totale și definitive a tuturor experiențelor atomice și a realizării dezarmării generale și totale sub un strict control internațional.

Să ne unim și să sporim eforturile tuturor forțelor păcii în lupta pentru un acord privind dezarmarea generală și totală.

(Text prescurtat)

— Știți ce este astăzi Kenya? — m-a întrebat Sekale Mukono. Și, fără să aștepte răspuns, mi-a spus:

— Un foc mocnit, din care va izbucni flacăra dacă nu vom izbuti să ne dobîndim independența.

Sekale Mukono este membru al partidului Uniunea națională africană din Kenya (KANU) condus de Jomo Kenyata, cunoscutul activist al mișcării de eliberare.

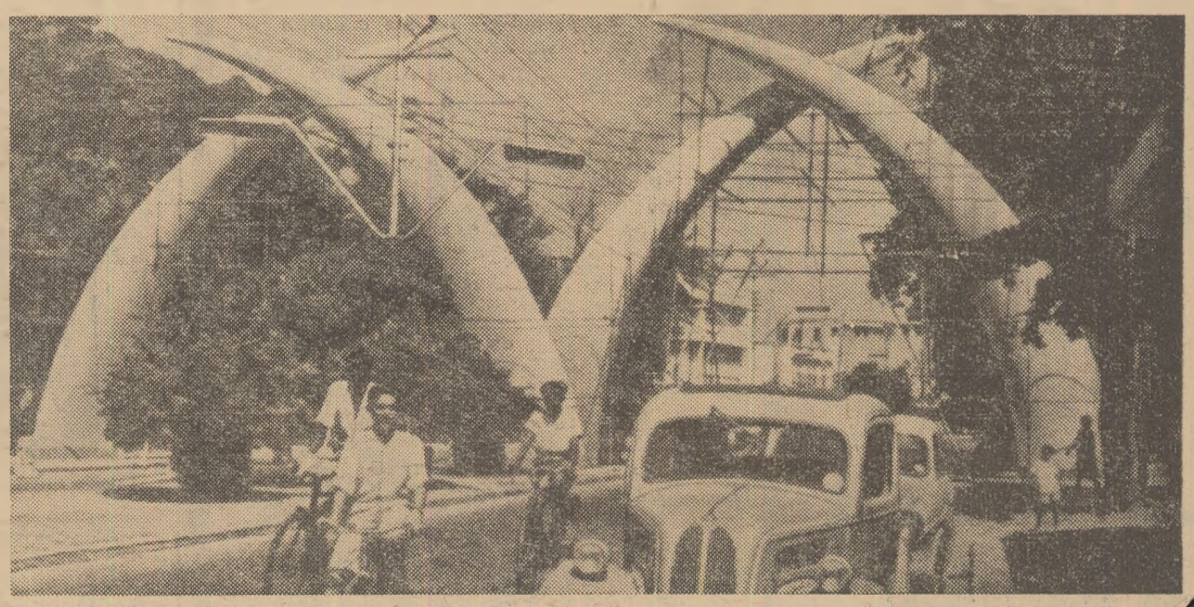

Vedere din Mombasa

Kenya vrea să fie liberă

UN FOC MOCNIT

— KANU vrea să lichideze colonialismul în Kenya. Și vom izbuti! — m-a asigurat el, după care mi-a arătat un manifest ce cuprindea programul KANU.

„Noi, locuitorii Kenyei, nu dorim imposibilul — se spunea în manifest. Vrem ca țara noastră să ne aparțină nouă și să nu mai suferim din pricina discriminării rasiale.

Vrem să avem de lucru, vrem pămînt și pace. Vrem mai multă hrană, pentru ca copiii noștri să nu mai moară de foame. Vrem să avem locuințe mai bune și să bem apă curată, necontaminată. Vrem ca noi și copiii noștri să putem învăța, să dispunem de o bună asistență medicală și să ne fie asigurată bătrînețea.

Nu vrem să ne organizăm societatea după modelul occidental. Vom depune toate eforturile pentru ca să ne recăpătăm toate drepturile pe care le-am avut înainte de venirea colonialiștilor".

Mii de jertfe

— Kenya — mi-a declarat el — este din multe puncte de vedere o țară a viitorului. Avem o climă admirabilă, pămînt fertil dar și terenuri uriașe care nu pot fi lucrate din lipsă de umezeală. Iar subsolul ascunde, desigur, multe bogății care n-au fost încă descoperite. Kenya exportă cafea, bumbac, sizal, piretru, alune și produse animaliere în valoare de 40 de milioane de lire sterline anual. Cu toate acestea, africanii trăiesc în mizerie.

În momentul de față fiecărui fermier european îi revin în medie 2 240 de acri de pămînt (un acru are circa 0,4 ha.) — de 470 de ori mai mult decît are în medie un african. Europenii stăpînesc pămînturile cele mai fertile din centrul și vestul țării. Treptat, colonialiștii i-au alungat pe băștinași de pe pămînturile lor, silindu-i să se stabilească în regiuni pustii și secetoase sau în junglă.

Acum șaizeci de ani, în Kenya erau numai 13 coloniști europeni. Actualmente, numărul lor se ridică la aproximativ 3 000. Și cu toate că acest număr nu pare prea mare, bogățiile pe care le-au acaparat sînt gigantice. Companiile engleze „East Africa Syndicate" și „East African Land Developement Company" au pus mîna pe mari suprafețe de pămînt, pe care au început apoi să le speculeze.

Europenii i-au silit pe africani să-și „arendeze" pămîntul fără să primească, de fapt, nici o plată. După care, în 1915, s-a stabilit printr-un decret regal termenul de luare în arendă a pămîntului de la africani pe 999 de ani. Un adevărat jaf.

Uriașe suprafețe de pămînt au fost oferite în dar și ca recompense unor companii și persoane particulare. Așa, de pildă, urmașii lordului Delamare, unul dintre primii colonizatori ai Kenyei, al cărui monument se înalță trufaș în centrul orașului Nairobi, dispun de 100 000 de hectare din cel mai bun pămînt. Iar Edward Grogan stăpînește 80 000 de hectare. Printre marii latifundiari nu se află însă nici un african.

Acum unsprezece ani, după un puternic avînt al luptei de eliberare națională, în Kenya a fost introdusă starea excepțională. Colonialiștii au căpătat atunci posibilitatea să ia orice măsuri pentru a înăbuși nemulțumirea crescînd a populației băștinașe. Împotriva răsculaților au fost aruncate detașamente de pedepsire, care au scăldat Kenya în sîngele patrioților. În cei cîțiva ani, cît a durat starea excepțională, au fost uciși peste 14 000 de africani iar 85 000 au fost internați în lagăre de concentrare; regiunile în care s-a manifestat cel mai puternic mișcarea pentru independența națională și în care trăiau mai bine de un milion de locuitori au fost încercuite cu sîrmă ghimpată.

La grele încercări a fost supusă clasa muncitoare, partea cea mai conștientă a populației africane. Muncitori de pe numeroase plantații, docheri din Mombasa și lucrători din întreprinderile din Nairobi au căzut jertfă colonizatorilor. Pentru cea mai mică greșeală, socotită nesupunere, erau concediați. În orașe, mai ales în Nairobi, africanii au fost îngrămădiți în niște rezervații de unde nu li se îngăduia să iasă decît pînă la o anumită oră.

Dar nici după desființarea stării excepționale viața muncitorilor n-a fost mai ușoară. În prezent, șomerii din Nairobi sînt de două ori mai numeroși decît acum zece ani. Armata de șomeri se ridică la peste 400 000 de oameni, ceea ce reprezintă un sfert din populația aptă de muncă.

La răspîntie

În momentul de față toți locuitorii Kenyei care participă la lupta politică vorbesc mult despre socialism.

În manifestul electoral, scris chiar de Kenyata, se spune: „Dobîndirea independenței pentru care am luptat atît de mult nu este un scop în sine. Ea ne va da posibilitatea să ne continuăm nestingheriți munca de creare a unei țări democrate socialiste".

Kenya se află astăzi la răspîntia drumurilor de dezvoltare viitoare.

— Partidul nostru — mi-a spus Sekale Mukono — nu vrea să primească constituția ca o pomană de la colonialiști. Englezii ar dori să împartă Kenya în șapte provincii, fiecare cu un guvern al ei, care să nu fie subordonat guvernului central. E lesne de înțeles că toate aceste guverne ar depinde de colonialiști iar guvernul din Nairobi ar fi numai de formă. În felul acesta colonia ar rămîne tot colonie.

La 1 iunie, Malcolm McDonald, guvernatorul englez al Kenyei, a primit jurămîntul lui Jomo Kenyata, noul prim-ministru al țării. Primul act al unei mari drame, al luptei aprige dusă de poporul Kenyei pentru independență, s-a încheiat. Partidul KANU a dobîndit o mare victorie, obținînd majoritatea locurilor în parlament și în adunările provinciale.

Am spus: primul act. Asta înseamnă că Kenyei i se acordă numai așa numita autodeterminare internă deplină. Ea continuă să facă parte din Commonwealth-ul britanic iar guvernatorul englez dispune deocamdată de mai multă putere și de mai multe drepturi decît noul guvern. Consiliul de miniștri este aprobat de guvernator.

În etapa următoare urmează să se dea lupta pentru proclamarea Kenyei ca republică. Locuitorii țării speră să obțină independența deplină chiar anul acesta.

O ușă deschisă pentru libertate

Ar fi, însă, naiv să se creadă că colonialiștii vor acorda de bună voie libertate Kenyei. La 1 iunie, cînd l-a felicitat pe Kenyata, guvernatorul Malcolm McDonald a declarat: „În numele prietenilor dv., în special al poporului englez, vă felicit cu prilejul acestei zile memorabile și vă urez succese în misiunea dv. de a duce Kenya spre libertate". Ca și cum nu „prietenii englezi", ci altcineva l-a ținut în temniță pe Jomo Kenyata, ca și cum nu autoritățile engleze au construit rezervații și au acaparat pămîntul africanilor, într-un cuvînt ca și cum nu ele au făcut tot posibilul pentru ca triburile băștinașe să rămînă aproape în stadiul primitiv de dezvoltare.

În momentul cînd guvernatorul își rostea urarea „prietenească", Ronald Ngala, omul colonialiștilor, al cărui partid fusese înfrînt în alegeri, ținea un discurs la Mombasa, unde se află o bază navală engleză. Urmărind să intimideze noul guvern, Ngala spunea printre altele: „Dacă guvernul nu va respecta constituția sau va încerca să nu țină seamă de sistemul regional recent creat, poporul va trebui să fie pregătit pentru scindarea Kenyei".

Iată de ce toți africanii cu care am avut prilejul să discut mi-au vorbit îngrijorați despre primejdia unei variante kenyene a Congo-ului, despre vigilența necesară față de separatiști care îndeplinesc o misiune specială dată de colonialiști.

Viitorul țării mai este amenințat și de o altă primejdie: monopolurile străine au tendința nu numai să-și păstreze ceea ce stăpînesc astăzi, dar și să-și asigure influența, dominația și mai largă asupra economiei Kenyei.

Nici nu se terminaseră alegerile, cînd la Washington și apăruse un volum de 380 de pagini care cuprindea raportul comisiei economice a Băncii internaționale de reconstrucție și dezvoltare. Autorii arătau că raportul e „destinat acordării de ajutor guvernului Kenyei în planificarea dezvoltării economiei în primii ani ai existenței sale independente..." Și iată metodele pe care le indică în acest scop stăpînii sacului cu bani: „Vor trebui să se ia măsuri corespunzătoare în vederea atragerii capitalurilor particulare, a stimulării producției și industriei particulare. Noul guvern va trebui de asemenea să cointereseze alte guverne și organizații financiare în acordarea de ajutor Kenyei pentru dezvoltarea ei economică".

Nu întîmplător un cunoscut al meu din Kenya mi-a spus:

— Acum șaptezeci de ani au venit în țară primii noștri „prieteni". Greu e să-i alungăm de pe pămîntul nostru. Acum deschidem ușa ca să poată intra libertatea. Și nu vrem ca, spre nenorocirea noastră, pe această ușă să pătrundă musca țeți.

M. Domogațkih

40 460

Redacția și administrația: București, str. Ion Ghica, 5. Telefon 13.03.10 — TIPARUL: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii